

ISSN 0859-0745

สารนิเทศ

สำนักวิทยบริการและ

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 เดือน กรกฎาคม-ตุลาคม 2538

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

8/2/58
13 พ.ค. 58

ISSN 0859-0745

วารสารสารนิเทศ

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - ตุลาคม 2538
ออกแบบปก/รูปเล่ม อารยะ เสนาคูณ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน
รองศาสตราจารย์รัตพร ชั่งชาติ
อาจารย์ประจักษ์ กือเจริญ
บรรณารักษ์ชำนาญการเฉลิมศักดิ์ ชูปวา

บรรณาธิการ

นางพรพิมล มโนชัย

กองบรรณาธิการ

นายวิรัตน์ พงษ์ศิริ
นายอารยะ เสนาคูณ
นางถรรณิการ์ ภูผาธรรม
นางสาวฉวีวรรณ ไหม่คามิ
นางสาวรุ่งทิพย์ เจริญศักดิ์
นางวาสนา อนุวาร
นางสาวรุ่งฤดี ภูชมศรี
นางสาวชนัญชิตา สุพัฒน์วางกูร
นางนงลักษณ์ พุ่มม่วง
นายแท่น นิมิตร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นเอกสารประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการ และภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
2. เพื่อแลกเปลี่ยนวิชาการทางบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ กับวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องในเพื่อนร่วมวิชาชีพ

สำนักวิทยบริการและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อ. เมือง จ. มหาสารคาม 44000
☎ (043) 723523-4 FAX (043) 721769

บรรณาธิการแถลง

จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้งจนบางครั้งทำให้ผู้ใช้ติดตามแทบไม่ทัน "สารนิเทศ" ฉบับนี้ จึงยังคงมุ่งเสนอสาระความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบข้อมูลและความเคลื่อนไหวและในโอกาสที่ ท่านศาสตราจารย์ ดร. ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์และสาขารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ขอกราบมุทิตาจิตแก่ท่านอาจารย์และขออนุญาตนำเสนอชีวประวัติ ตลอดจนหลักการปฏิบัติงานที่ท่านได้ปฏิบัติมาตลอดอายุราชการอันเป็นแบบอย่างที่ดีแก่การเคารพยกย่องอย่างยิ่ง

คณะผู้จัดทำหวังไว้ว่า "สารนิเทศ" ฉบับนี้คงจะออกสู่สายตาผู้อ่านด้วยเนื้อหาสาระอันเปี่ยมด้วยคุณภาพแน่นอน

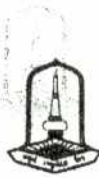
บรรณาธิการ

สำนักวิทยบริการ และภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - ตุลาคม 2538

	หน้า
ข่าวจาก...สำนักวิทยบริการ	
โดย ฉวีวรรณ ไหมคำมี	
กรณีการ ฎาธรรม.....	1
ข่าวจาก...ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	
โดย วิรัตน์ พงษ์ศิริ.....	4
ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน	
โดย ประจักษ์ กือเจริญ.....	8
ศิลปะในการบริหารงาน ของศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน	
โดย ดร. สุจิน บุตรดีสุวรรณ.....	21
ศึกษาทัศนะของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ต่อห้องสมุด	
โดย ศ. ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน.....	26
ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ	
โดย วิรัตน์ พงษ์ศิริ.....	39
บริการสืบค้นสารนิเทศจากคอมพิวเตอร์ สำนักวิทยบริการ	
โดย มะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์.....	44
การสืบค้นฐานข้อมูล INDEX	
โดย วาสนา นุवार.....	51
ไทย - ลาวร่วมใจพัฒนาวิชาการ	
โดย สายใจ ชูปวา.....	55
มুম...เก็บตก	
โดย รุ่งทิพย์ เจริญศักดิ์	
วาสนา นุवार	
รุ่งฤดี ภูชมศรี.....	61

ข่าวจาก...สำนักวิทยบริการ

ฉวีวรรณ ไหมคามิ *

กรรณิการ์ ภูมาธรรม **

งานพระราชทานปริญญาบัตรและเปิดศูนย์สารสนเทศอีสานสิรินธร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ แทนพระองค์มาพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในวันที่ 12 ธันวาคม 2538 และในโอกาสนี้ทรงเสด็จเปิด “ศูนย์สารสนเทศอีสานสิรินธร” ณ สำนักวิทยบริการ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นแก่บุคลากรสำนักวิทยบริการ และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นอย่างยิ่ง

แต่งตั้งผู้อำนวยการ

ตามคำสั่งมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ 1002/2538 ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2538 ได้มีคำสั่งแต่งตั้ง ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตั้งแต่วันที่ 2 ตุลาคม 2538 เป็นต้นไป

เยี่ยมชม

วันที่ 17-18 กรกฎาคม 2538 ผศ.ทรงศรี อักษรเสือ ได้นำคณะอาจารย์และเจ้าหน้าที่จากสำนักวิทยบริการและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ สถาบันราชภัฏเลย จำนวน 4 คน เข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานห้องสมุด ที่สำนักวิทยบริการ

วันที่ 28 กรกฎาคม 2538 คณะอาจารย์จากโรงเรียนอัสสัมชัญอุบลราชธานี จำนวน 4 คน เข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลในการบริหารหน่วยงานของสำนักวิทยบริการ

* เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** นักประชาสัมพันธ์ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วันที่ 7 สิงหาคม 2538 บาทหลวงทวีศักดิ์ บุญสุข ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยค้นคว้าศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาลัยแสงธรรม จังหวัดนครปฐม เข้าศึกษาดูงานเกี่ยวกับเอกสารงานวิจัยเชิงวิชาการ และสื่อเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและวัฒนธรรม ของสำนักวิทยบริการ

วันที่ 31 สิงหาคม 2538 - วันที่ 1 กันยายน 2538 ข้าราชการจากศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น สถาบันราชภัฏเลย จำนวน 4 คน เข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับท้องถิ่นจังหวัดเลย ณ ศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร

วันที่ 3 กันยายน 2538 ดร.ไพฑูริย์ มีกุลส ได้ให้นิสิตปริญญาเอก สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 8 คน เข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงาน สำนักวิทยบริการ

วันที่ 6 กันยายน 2538 อาจารย์อุตร อรกุล นำคณะนักศึกษา วิชาเอกบรรณารักษ์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 36 คน เข้าศึกษาดูงานเกี่ยวกับการให้บริการสื่อโสตทัศนศึกษา ณ ฝ่ายเทคโนโลยีเพื่อบริการสารนิเทศ

วันที่ 8 กันยายน 2538 คณะกรรมการศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี เข้าศึกษาค้นคว้าข้อมูล ที่ศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร

วันที่ 20 กันยายน 2538 คณะบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานี จำนวน 30 คน ขอเข้าศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูล การสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูล INTERNET และงานฝ่ายพัฒนาสารนิเทศเพื่อบริการชุมชน

วันที่ 12 ตุลาคม 2538 บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชน และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดร้อยเอ็ด เข้าศึกษาดูงานฝ่ายหอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ

วันที่ 27 ตุลาคม 2538 ผู้เชี่ยวชาญการศึกษานอกโรงเรียนจากประเทศออสเตรเลีย จำนวน 2 คน เข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงานฝ่ายพัฒนาสารนิเทศเพื่อบริการชุมชน สำนักวิทยบริการ

บริการชุมชน

ฝ่ายพัฒนาสารนิเทศเพื่อบริการชุมชน ได้จัดกิจกรรมบริการทางวิชาการสู่ชุมชน ในเขตจังหวัดมหาสารคาม และอำเภอใกล้เคียง ดังนี้

วันที่ 10 สิงหาคม 2538 ให้บริการชุดยืมความรู้และชุดส่งเสริมความรู้ที่บ้านหนองบัว และบ้านกุดอ้อ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

วันที่ 17 สิงหาคม 2538 ให้บริการศูนย์สารนิเทศเคลื่อนที่ ที่บ้านหนองคู บ้านหัน อำเภอกันทรวิชัย และบ้านสระแก้ว บ้านสีดา อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม และได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้แก่นักเรียนโรงเรียนบ้านสีดาสระแก้ว อำเภอเขียงยืน ซึ่งได้รับความร่วมมือจากครู อาจารย์ และนักเรียนเป็นอย่างดี มีนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 130 คน

วันที่ 18 สิงหาคม 2538 ออกโครงการเยี่ยมเยียนประชาชนร่วมกับจังหวัดมหาสารคาม ที่บ้านร่วมใจ หมู่ 2 ตำบลหนองคู อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม

วันที่ 24 สิงหาคม 2538 ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยนำหนังสือสำหรับเด็ก เกมส่งเสริมการอ่าน รวมทั้งวิดีโอเทปเกี่ยวกับสารคดีน้ำรู้ การ์ตูนและเทปนิทานอีสป ออกให้บริการที่โรงเรียนบ้านหัน อำเภอกันทรวิชัย มีนักเรียนจากชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 140 คน

วันที่ 20 ตุลาคม 2538 ออกโครงการเยี่ยมเยียนประชาชนร่วมกับจังหวัดมหาสารคาม ที่บ้านนาโพธิ์ ตำบลนาโพธิ์ กิ่งอำเภอกุตุรัง จังหวัดมหาสารคาม

ข่าวจาก...ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

วิรัตน์ พงษ์ศิริ *

ข่าวการศึกษา

1. ดร.สุจิน บุตรศรีสุวรรณ หัวหน้าภาควิชาฯ แจ้งว่าในปีการศึกษา 2539 ภาควิชาฯ จะเปิดรับสมัครผู้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาคปกติ จำนวน 10 คน และภาคพิเศษ จำนวน 25 คน

2. โครงการร่วมมือทางวิชาการระหว่างภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภายใต้พระราชูปถัมภ์ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชประสงค์และได้ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์แก่บรรณารักษ์จากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้มาศึกษาวิชาสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ณ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งภาควิชาฯ ได้น้อมรับด้วยเกล้าฯ โดยในปีการศึกษา 2538 มีบรรณารักษ์จากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเข้ารับศึกษาจำนวน 2 คน ซึ่งศึกษาในระดับปริญญาตรี 1 คน และศึกษาในระดับปริญญาโท 1 คน โครงการนี้เป็นโครงการ 5 ปี เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2538 - 2542

ข่าวสำเร็จการศึกษา

ในภาคเรียนที่ 1/2538 ได้มีนิสิตผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำนวน 8 คน ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

* อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองผู้อำนวยการฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ชื่อ - นามสกุล

ชื่อปริญญาโท

1. นงนุช กงวัฒนานนท์ ปัญหาการรับสารนิเทศด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน ในเขตอำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น
2. บุษยากร โรหิตเสถียร ปัญหาและความต้องการของผู้ใช้ที่มีต่อการบริการของ ปัจจัยจากการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความเครียดและวิธี การคลายเครียดของบรรณารักษ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล
3. ประเมษฐ์ ตรีเมฆ แนวทางความร่วมมือในการจัดหมู่และทำบัตรรายการ หนังสือของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทรรณะ ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา เขต 10
4. พรทิพา ดำเนิน การบริการชุมชนของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9
5. รุ่งทิพย์ เคนพิทักษ์ การรับสารนิเทศด้านการป้องกันอุบัติเหตุจราจรของ นักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัด ยานาจเจริญ
6. ละมัย รมเย็น การเผยแพร่สารนิเทศด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ พระสงฆ์ ในจังหวัดสกลนคร
7. วณิดา บิดร การดำเนินงานบำรุงรักษาวัสดุตีพิมพ์ของห้องสมุดสถาบัน ราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
8. ศศิธร ไหญ่เลิศ

ข่าวศึกษาดูงาน

อาจารย์บุญถิ่น ทิดไไร ศึกษาดูงาน ณ ประเทศออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ 16-24 ตุลาคม 2538

ดร.สุจิน บุตรดีสุวรรณ พร้อมด้วย รศ.รัตพร ชังธาดา อาจารย์เฉลิมศักดิ์ ชูปวา อาจารย์ สายใจ ชูปวา และอาจารย์อารยะ เสนาคูณ ศึกษาดูงานประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเกาหลี (เกาหลีเหนือ) และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ระหว่างวันที่ 31 ตุลาคม 2538 ถึงวันที่ 19 พฤศจิกายน 2538

ข่าวบุคลากร

ตามที่ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน ศาสตราจารย์ ระดับ 11 สังกัดภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ ได้เกษียณอายุราชการ เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2538
ที่ผ่านมา นั้น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สาขาบรรณารักษศาสตร์
และสารานเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยฯ นอกจากนี้ อาจารย์ยังได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีกวาระหนึ่ง

ข่าวกองทุนศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน

เพื่อเป็นการแสดงมุทิตาจิตแก่ ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน ในวาระครบ
เกษียณอายุราชการ ภาควิชาฯ ร่วมกับสำนักวิทยบริการ ตลอดจนคณะลูกศิษย์และเพื่อนร่วมงาน
และเพื่อนร่วมวิชาชีพ ได้จัดตั้งกองทุน **ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน** ขึ้น ซึ่งได้รับ
การสนับสนุนจากทุกฝ่ายด้วยดี

ปัจจุบันยอดเงินกองทุนมีจำนวนทั้งสิ้น 104,520 บาท และศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์
บุญยะกาญจน จะออกสมทบกองทุนอีก หนึ่งแสนบาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนการศึกษา
การค้นคว้า วิจัย สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ ตลอดจนเป็นทุนเพื่อพัฒนาบุคลากร
ของมหาวิทยาลัยในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ ซึ่งกองทุนนี้จะยังรับบริจาคไป
เรื่อย ๆ โดยติดต่อส่งชื่อนามตี หรือตัวแลกเงินไปที่ดร.สุจิน บุตรดีสุวรรณ หรือคุณฉวีวรรณ ไหมคามิ
สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคามปณ.โนนศรีสวัสดิ์ อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44001

ในโอกาสนี้ภาควิชาฯ และสำนักวิทยบริการ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ร่วมสมทบกองทุนนี้
เป็นอย่างสูง

ข่าวอบรม

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ ร่วมมือกับสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดเลย และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จัดอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน
เพื่อเพิ่มพูนความรู้และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา
ทั้งในด้านการบริหารงานเทคนิค และงานบริการ เพื่อให้สามารถจัดห้องสมุดได้อย่างง่ายได้โดยใช้วัสดุ

และทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งได้จัดอบรมไปแล้วในวันที่ 6-8 กันยายน 2538 ณ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมเป็นครูบรรณารักษ์ จำนวน 63 คน และในวันที่ 14-16 กันยายน 2538 จัดอบรมดังกล่าวให้กับบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 180 คน โดยมี ดร.สุจิน บุตรดีสุวรรณ เป็นหัวหน้าวิทยากร ร่วมกับอาจารย์ภาควิชา และอาจารย์พิเศษจากสำนักวิทยบริการ รวม 6 คน

ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน

ประจักษ์ กิจเจริญ*

“ศาสตราจารย์” เป็นตำแหน่งทางวิชาการที่สูงสุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย
“ข้าราชการระดับ 11” เป็นระดับที่สูงสุดของข้าราชการพลเรือน

ในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ในปัจจุบัน ทั้งประเทศ เรามีศาสตราจารย์ทางสาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์ ที่ยังรับราชการอยู่เพียงท่านเดียว ท่านคือ ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์
บุญยะกาญจน เป็นศาสตราจารย์ ระดับ 11 สังกัดภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นที่น่าเสียดายที่ท่านจะต้องเกษียณ
อายุราชการสิ้นเดือนกันยายน 2538 นี้ ในโอกาสนี้ จึงใคร่ขอเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับท่านไว้เพื่อ
ทุกท่านจะได้ศึกษาประวัติ และความคิดเห็นบางประการของท่าน เพื่อเป็นข้อคิดและตัวอย่างในการ
ดำเนินชีวิตที่ดีเป็นบุคคลตัวอย่างที่เกษียณตามกฎเกณฑ์ทางราชการ แต่พลังความคิดของท่านยัง
ไม่เกษียณไปตามอายุ

เนื้อหาของบทความนี้ จะแยกเป็น 2 ส่วน ตอนแรกเป็นประวัติของท่าน ตอนที่สอง เป็น
บางส่วนจากสัมภาษณ์ท่านในตอนเย็นวันที่ 11 กันยายน 2538 แม้ว่าจะเป็นช่วงเวลาที่ท่านมี
ภาระมาก (โดยปกติท่านจะทำงานได้หลายอย่างในวันเดียวกัน วันหนึ่ง ๆ ท่านแทบจะไม่มีเวลา
ว่างให้เห็นเลย) ท่านก็ยังเมตตาให้สัมภาษณ์เป็นเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง นับว่าเป็นโอกาสอันดียิ่ง
ของวงการบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่ได้รับทราบเรื่องราวที่มีคุณค่า ควรแก่การ
ศึกษาและน้อมรับเป็นแบบอย่างที่ดีต่อไป รายละเอียดมีอะไรบ้างนั้นขอท่านผู้อ่านกรุณาติดตาม
อ่านได้แล้วครับ

* อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประวัติส่วนตัว

เพศ หญิง อายุ 60 ปี
เกิด วันที่ 17 พฤศจิกายน 2477 อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์
บิดา นายโสภณ ศาตมัย (ถึงแก่กรรม)
มารดา นางประจวบ ศาตมัย (ถึงแก่กรรม)
สมรสกับ รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ บุณยะกาญจน อธิการบดี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม 3 สมัย
บุตร -

การศึกษา

ชั้นมัธยมต้นและมัธยมปลาย	โรงเรียนอุตรดิตถ์ตรุณี จังหวัดอุตรดิตถ์
ประกาศนียบัตรครูประถม	สวนสุนันทาวิทยาลัย
ประกาศนียบัตรครูมัธยม	โรงเรียนฝึกหัดครูมัธยมวังจันทร์เกษม
การศึกษาระดับบัณฑิต	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร
อนุปริญญาบรรณารักษศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Ed.D (Instructional Technology and Library Science)	University of Southern California U.S.A.

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ศาสตราจารย์ระดับ 11 ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประวัติการทำงาน

2501-2502	อาจารย์โรงเรียนสาธิต "พิบูลบำเพ็ญ" วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ชลบุรี
2503-2510	อาจารย์โท วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน
2511	อาจารย์โท วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
2512-2518	อาจารย์เอก วิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาสารคาม
2519-2521	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
2522-2527	รองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
2528	ศาสตราจารย์ระดับ 9 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
2530	ศาสตราจารย์ระดับ 10 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
2535	ศาสตราจารย์ระดับ 11 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
2537-ปัจจุบัน	ศาสตราจารย์ระดับ 11 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตำแหน่งอื่น ๆ ที่สำคัญ

2510	หัวหน้าหอสมุด วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน
2511	หัวหน้าหอสมุด วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
2512	หัวหน้าหอสมุด วิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาสารคาม
2520-2529	รองผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
2529-ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2520-2524	รักษาราชการแทนรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
2522-2526	อุปนายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
2527-ปัจจุบัน	กรรมการสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

- 2524-ปัจจุบัน กรรมการพิจารณาผลงานทางวิชาการของสถาบันต่อไปนี้
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2535 กรรมการพิจารณาผลงานของทบวงมหาวิทยาลัย
- 2525-ปัจจุบัน กรรมการร่างหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรสาขาบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 2524-2528 กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของทบวงมหาวิทยาลัย
- 2532-2534 กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของทบวงมหาวิทยาลัย
- 2532-ปัจจุบัน คณะอนุกรรมการศูนย์ประสานงานสารนิเทศสาขามนุษยศาสตร์แห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี
- 2529-2537 กรรมการสภามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 2537-ปัจจุบัน กรรมการสภามหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 2524-2527 กรรมการพัฒนาห้องสมุดประชาชนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน
- 2533-ปัจจุบัน กรรมการที่ปรึกษางานวิจัยของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
- 2528-ปัจจุบัน คณะกรรมการอำนวยการโครงการ PULINET (Provincial)
- 2537-ปัจจุบัน กรรมการที่ปรึกษา ก.ร.ป. กลาง
- 2533-2535 ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญประเทศไทยสาขาบรรณารักษศาสตร์ ของ
International Association of School Librarianships. ซึ่งเป็น
สาขาของ American Library Association
- 2537-ปัจจุบัน คณะอนุกรรมการวางแผนโครงการศึกษาเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน
ของทบวงมหาวิทยาลัย

งานริเริ่ม

1. วางแนวคิดความร่วมมือการทำงานระหว่างภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และหอสมุด
เริ่มตั้งแต่ปี 2512-ปัจจุบัน
2. วางโครงการจัดตั้งสำนักวิทยบริการ จนประสบผลสำเร็จ
3. วางโครงการจัดตั้งสถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช จนประสบผลสำเร็จ
4. จัดตั้งศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร ซึ่งเป็นงานฝ่ายหนึ่งของสำนักวิทยบริการตั้งแต่แรกเริ่ม
เป็นงานเอกสารอีสาน---> ศูนย์เอกสารอีสาน---> ศูนย์สารนิเทศอีสาน--->
ศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร (นามพระราชทาน) เป็นศูนย์ข้อมูลท้องถิ่นที่เกี่ยวกับอีสาน
ซึ่งได้จัดขึ้นเป็นครั้งแรก และยังได้รับเงินพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เป็นจำนวนเงิน 2,000,000 บาท (สองล้านบาทถ้วน) เพื่อใช้ดอกผล
มาดำเนินงานของศูนย์ฯ
5. โครงการบริการวิชาการสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ ในชุมชนชนบทและประเทศเพื่อนบ้าน
6. เปิดสอนระดับปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ขึ้นเป็นแห่งแรก
ในมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคในปี พ.ศ.2525
7. โครงการสู่ชนบทสำหรับคุณหนู ตั้งแต่ พ.ศ.2524-ปัจจุบัน
8. จัดตั้งฝ่ายพัฒนาสารนิเทศเพื่อบริการชุมชน ขึ้นในสำนักวิทยบริการโดยใช้เป็นสถานที่
ฝึกปฏิบัติของนิสิตและผลพลอยได้ก็นำบริการสู่ชุมชน
9. โครงการผลิตบัณฑิตหลักสูตรสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการระบบสารสนเทศ
โดยความร่วมมือของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับคณะวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็น
สาขาขาดแคลนของประเทศชาติและอยู่ในความต้องการของทบวงมหาวิทยาลัย
ซึ่งกำลังดำเนินการ
10. โครงการให้ความร่วมมือทางวิชาการสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์แก่สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี ในระยะแรก 5 ปี คือ 2538-2542

ผลงานทางวิชาการ

ตำรา

1. ภาษาไทย 13 เรื่อง พิมพ์ครั้งที่ 2 จำนวน 3 เรื่องครั้งที่ 3 จำนวน 2 เรื่อง
2. ภาษาอังกฤษ 2 เรื่อง

หนังสือเด็ก

หนังสือเด็กจำนวน 8 เล่ม พิมพ์ครั้งที่ 6 จำนวน 1 เรื่อง หนังสือเด็ก 3 เรื่อง คือ
ข้าวเอ๋ย แมลงกินได้ สัตว์ของคุณหนู ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียน ขอพิมพ์
แจกทั่วประเทศเรื่องละ 50,000 ฉบับ

งานวิจัย

1. การผลิตและการใช้หนังสืออ้างอิงของไทย
2. การวิจัยเพื่อจัดตั้งศูนย์วิชาการสู่ชนบท
3. โครงการรวบรวมเอกสารอีสาน
4. รูปแบบที่ควรจะเป็นของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
5. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสมาคมห้องสมุดฯ
6. การศึกษาทัศนของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ต่อห้องสมุด
7. The Transition of a Library into an Instructional Media Center for Srinakharinwirot University
8. Rural Development Through Continuing Education for Children and Adults (ได้รับคำชมเชยและยกย่องจาก UNESCO ว่าเป็นโครงการริเริ่มที่ดี และเป็นโครงการแรกในภูมิภาคเอเชีย)

บทความ มีบทความประมาณ 55 บทความ เป็นบทความภาษาอังกฤษ 6 บทความ

การเสนอผลงานในต่างประเทศ

14 มีนาคม 2526 "Graduate Students in the field of Library and Information Science in Thailand" ในการประชุม The First Asian-Pacific Conference on Library Science ที่กรุง Taipei, Republic of China.

24 กุมภาพันธ์ 2530 "School Library in Thailand" ที่ Hibya Senior High School ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

- 29 กุมภาพันธ์ 2530 "Graduate Students in the field of Library and Information Science in Thailand" ที่ Keio University ณ กรุงเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น
- 25 พฤศจิกายน 2532 "Isaan Information Center" ที่ Kyoto Woman's University เกียวโต ญี่ปุ่น
- 5 พฤษภาคม 2535 "Rural Development Through Reading and Continuing Education ในการประชุม CONSAL IX ที่กรุงเทพมหานคร

การศึกษาดูงาน สัมมนา และเจรจาธุรกิจ ขอความร่วมมือในต่างประเทศ
ได้ศึกษาดูงานสัมมนาและเจรจาธุรกิจประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี ออสเตรเลีย
สวิสเซอร์แลนด์ ชังการี เชคโกสโลวาเกีย สังกโปร์ ไต้หวัน เบลเยียม เยอรมัน ญี่ปุ่น

เกียรติคุณ

- 2526 The Library of Congress, U.S.A. เชิญร่วมมือทางวิชาการในเรื่องข้อมูลท้องถิ่นกับศูนย์เอกสารอีสาน (ศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธรในปัจจุบัน)
- 2528 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประกาศเกียรติคุณนิสิตเก่าปริญญาโทบรรณารักษศาสตร์ดีเด่น เนื่องในโอกาสครบรอบ 30 ปีของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2528 สมาคมศิษย์เก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดมหาสารคาม มอบประกาศเกียรติคุณ เนื่องจากได้ก่อประโยชน์เพื่อส่วนรวม เชิดชูเกียรติประวัติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2529 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มอบประกาศเกียรติคุณ เนื่องในการช่วยเหลือในการพัฒนาการอ่าน

- 2530 The Center for Southeast Asian Studies, Kyoto University เข็มร่วมมือทางวิชาการในเรื่องข้อมูล ศูนย์สารนิเทศอีสาน (ศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร ในปัจจุบัน)
- 2530 ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นผู้รับรอง Candidate ที่จะขอ รับทุนที่เป็นบุคลากรของประเทศไทย ที่จะรับทุนสาขา วิชาการส่งเสริมการอ่านของ Colombo Plan Staff College for Technician Education
- มิถุนายน 2530 ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นผู้คัดเลือก LLA Representative (LLA-Library and Languages in Asia)
- 2531 สอนสุนันทาวิทยาลัย มอบประกาศเกียรติคุณศิษย์เก่าดีเด่น
- 2531 Institute of Southeast Asian Studies เข็มร่วมมือทาง วิชาการในเรื่องข้อมูลศูนย์สารนิเทศอีสาน (ศูนย์สารนิเทศ อีสานสิรินธรในปัจจุบัน)
- 2535 สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วย การศึกษาฯ สหประชาชาติ (UNESCO) เสนอชื่อเป็นผู้ เชี่ยวชาญจากประเทศไทย สาขาบรรณารักษศาสตร์
- 2535 ได้รับการคัดเลือกให้เป็นที่ปรึกษางานวิจัยของ Diljit Singh Doctoral Candidate จาก School of Library and Information Studies Florida State University U.S.A
- 2535 ได้ถูกตีพิมพ์ประวัติลงใน 1991/92 Thailand Executives : A WHO'S WHO DIRECTORY ได้รับเกียรติลงชื่อใน Directory of Libraries and Library Training Institutions in Thailand, ปี 1991

- 2536 สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ของ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มอบ
โล่เกียรติคุณในการยกย่องว่าเป็นบุคคลดีเด่นด้าน
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
- 2537 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มอบโล่สดุดีเกียรติคุณศิษย์
เก่าดีเด่น
- 2537 จังหวัดมหาสารคาม ยกย่องว่าเป็นนักบริหารสตรีดีเด่น

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

มหาวิริยมงกุฎ
ประถมาภรณ์ช้างเผือก
ประถมาภรณ์มงกุฎไทย

บางส่วนจากการสัมภาษณ์

ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน

.....

- อ.ประจักษ์ :** เนื่องในโอกาสที่ท่านอาจารย์จะเกษียณอายุราชการในปีนี้ พวกเราอยากทราบ ว่า อาจารย์มีหลักในการทำงานอย่างไรบ้าง
- ศ.ดร.ฉวีลักษณ์ :** ตลอดเวลาที่ทำงานมานี้ สิ่งแรกที่นึกถึงเมื่อมาอยู่มหาสารคามใหม่ ๆ ก็คือ ตัวเราเองจะไปไหน เพราะผู้ใหญ่บอกให้มาช่วยที่นี่แค่ 3 ปี ก็คิดว่าหลังจาก 3 ปีแล้ว จะทำอะไรที่ไหน อยู่มาระยะหนึ่งก็ได้ทุนไปเรียนต่อปริญญาเอก พอจบกลับมาก็มีหลายหน่วยงานในกรุงเทพฯ มาชักชวนให้ไปอยู่ด้วย ก็คิดว่าถ้าหากเราไปก็ดูจะไม่เป็นการกตัญญูต่อสถานที่ (มหาสารคาม) เพราะพอจบมาก็จะไปทันที ในตอนนั้นคิดอยู่ว่าเราจะต้องไปแต่ควรจะทำงานชัดใช้ที่นี่เสียก่อน เมื่อทำงานไปได้สักระยะหนึ่ง ก็เกิดความคิดขึ้นมาว่า ถ้าเราไปกันหมด แล้วใครจะทำ แต่ที่อื่น ๆ ในกรุงเทพฯ แม้เราไม่ไปก็ยังมีคนอื่นเขายังพอใจจะไปทำ นอกจากนี้ ในระยะนั้นคนที่อยู่ในอาชีพนี้ก็น้อยและคนที่เข้าใจก็ยังมีน้อยมาก ก็เลยมีความมุ่งมั่นว่าจะสร้างชื่อเสียงของวิชาชีพที่มันว่าจะสร้างชื่อเสียงของวิชาชีพที่มหาสารคามให้ได้ ประกอบกับได้ทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์วิชาการ (คือรวมทั้งห้องสมุดและโสตทัศนศึกษาไว้ด้วยกัน) ทุกรูปแบบขึ้นมา ก็คิดว่า

น่าจะนำไปทำให้เป็นรูปเป็นร่างอย่างจริงจังให้ได้
อย่างที่คุณคิดไว้ จึงตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะอยู่ที่นี้การ
จะทำงานนี้ให้สำเร็จเราจะต้องรวมพลังในการที่จะ
สร้าง พลังของการสร้างนี้จะต้องมี 3 อย่างประสาน
กัน อย่างแรกคือ จะต้องทำให้วิชาชีพนี้เป็นที่ยอมรับ
อย่างที่สองก็คือจะต้องมีความรักในวิชาชีพ
อย่างสามก็คือ ทำอย่างไรทั้งภาควิชาและหน่วย
งานที่จะบริการ (แหล่งสารสนเทศ) จึงจะร่วมมือ
กันได้ ด้วยเหตุนี้จึงเอาตัวเองมาทำงานตลอดมา
หลังจากทำงานที่ตั้งใจไว้สำเร็จแล้ว (จัดตั้ง
สำนักวิทยบริการ) เราจะต้องสร้างความภูมิใจ
ให้แก่หน่วยงานเราด้วย อันนี้เป็นสิ่งที่ตัวเองคิด
ตลอดเวลา และความภูมิใจที่จะทำนั้น จะต้องเกิด
จากตัวเราเป็นตัวนำก็บุกบันในเรื่องราววิชาการ
โดยตั้งปณิธานไว้ว่าจะต้องทำให้วิชาการของเรา
ให้อยู่ในระดับนำให้ได้ เพราะถ้าวิชาการของเรา
อยู่ในระดับแนวหน้า คนก็ต้องสนใจแล้วคนก็จะ
รู้จักเราหน่วยงานเราเพื่อนร่วมงานเรา

ความคิดบางอย่างในด้านวิชาชีพของเรา จะ
สวนทางกับกลุ่มวิชาชีพเดียวกันในสถาบันอื่น ๆ
คือว่า ขณะที่คนอื่นเขาแยกหน่วยงานกันระหว่าง
ภาควิชาฯ กับสำนัก (แหล่งสารสนเทศ) แต่เรา
เอามารวมกัน (ทำงานร่วมกัน) ตอนนั้นมหา
วิทยาลัยต่าง ๆ เขาแยก ภาควิชาบรรณารักษ -
ศาสตร์ออกจากห้องสมุด ซึ่งเป็นไปตามความนิยม
ตามยุคตามสมัย แต่ของเราไม่แยก มาถึงทุกวันนี้
วงวิชาชีพทั้งในประเทศและต่างประเทศ ต่างก็
ยอมรับว่าจะต้องร่วมมือกัน

อ.ประจักษ์ : อาจารย์มีความคิดอย่างไร และทำอะไรถึงก้าวมาถึงจุดนี้

ศ.ดร.ณวิลักษณ์ : ความคิดคือว่าต้องการให้ทุกคนรู้จักสารคามในด้านวงการวิชาชีพนี้ และต้องการก้าวเข้ามาในสาขาวิชาชีพนี้ในลักษณะเท่าเทียมกับสถาบันอื่น และในบางเรื่อง นั้นหมายถึง

1. ต้องสร้างศรัทธาในวงวิชาการ
2. สร้างความภูมิใจให้แก่เพื่อนร่วมงาน
3. สร้างแนวทางความก้าวหน้าให้แก่เพื่อนร่วมงาน

4. ทุกคนต้องรู้จักมหาสารคาม โดยเมื่อเอ่ยคำนี้ไปในวงการวิชาชีพแล้ว ความหมายจะต้องหมายถึงทั้งภาควิชาฯ และสำนักฯ รวมกัน เพราะตนเองต้องเอาตัวเข้าสู่ ในเชิงวิชาการ เราก็มาถึงจุดสูงสุด และในวงการวิชาชีพเราก็มีเพียงคนเดียวทั้งประเทศ

(ศาสตราจารย์ ระดับ 11 สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ - ผู้สัมภาษณ์) นั้นหมายความว่าภาควิชาฯ ได้แล้ว ในด้านสำนักฯ ตำแหน่งผู้อำนวยการก็เป็นจุดสูงสุด เราก็ได้แล้ว

อาจารย์คงต้องยอมรับว่า ในวงการวิชาชีพเรานั้น ถ้าเอ่ยถึงมหาสารคามแล้ว เราก็เป็นหนึ่งในและไม่เคยน้อยหน้าใคร ทุกคนที่พูดคำนี้เขาก็หมายถึง 2 หน่วยงานรวมกัน นี่คือการภูมิใจที่ได้สร้างไว้ แต่น้อง ๆ ยังหยุดไม่ได้ ต้องสร้างต่อไปเพราะโลกเปลี่ยนแปลงไป เราต้องสร้างปรับเปลี่ยนงานในสาขาวิชาชีพของเราเข้าสู่วงการโลกสมัยใหม่ให้ได้ นั่นคือ โลกของสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้แต่เพียง

พื้นฐานต้องแสวงหาและสร้างความรู้ใหม่ เปลี่ยน
แนวใหม่เปลี่ยนตนเองใหม่ ก้าวไปสู่โลกใหม่ให้ได้
เพราะเราเป็นส่วนหนึ่งในเรื่องสารสนเทศ เรา
ต้องทำและผลิตบัณฑิตให้เข้าสู่วงการวิทยาการ
สารสนเทศ เพราะในสังคมกล่าวกันว่า “สาร
สนเทศคืออำนาจ”

อ.ประจักษ์ : อาจารย์มีอะไรที่จะฝากถึงบุคลากรของมหาวิทยาลัย
บ้างหรือไม่ครับ

ศ.ดร.ณวิลักษณ์ : คงไม่กล้าที่จะฝากถึงบุคลากรของมหาวิทยาลัย
แต่ถ้าจะฝากถึงบุคลากรร่วมวิชาชีพละก็ ขอฝาก ดังนี้

1. ขอให้รักกัน
2. ขอให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีอะไรติดขัดก็
ขอให้ถกเถียงกัน ทำความเข้าใจกัน ให้อภัย
กันแล้วก็จุดมือกันก้าวไปให้น่าสม্মให้ล้ำหน้า
เราไม่ได้แข่งขันกันในเชิงอิจจาริษา แต่เรา
แข่งขันกันในเชิงวิชาการ แข่งขันด้วยการ
ร่วมมือ เอาความคิดประสานผลประโยชน์
เพื่อประเทศชาติ ขอให้คิดว่ายังมีประชากร
อีกมากที่หวังพึ่งความรู้ความสามารถจากเรา

ศิลปะในการบริหารงาน ของศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน

สุจิน บุตรดีสุวรรณ*

มีผู้กล่าวว่า การบริหารงานเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ นักบริหารที่ประสบผลสำเร็จจึงต้องอาศัยองค์ประกอบทั้งสองส่วนนี้เข้าด้วยกัน ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน ท่านได้คลุกคลีกับการบริหารงานมาอย่างโชกโชน และได้รับความสำเร็จมาโดยตลอดในวาระที่ท่านได้เกษียณอายุราชการ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2538 เป็นต้นมา ผู้เขียนได้ตระหนักถึงวิธีการทำงานของท่าน ซึ่งผู้เขียนคิดว่าเป็นศิลปะเฉพาะตัวที่น่าสนใจและอาจเป็นประโยชน์ต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพอยู่บ้างจึงได้นำมาเสนอในวารสาร “สารนิเทศ” อีกครั้งหนึ่ง หลังจากได้นำเสนอในหนังสือที่ระลึกงานเกษียณอายุราชการของท่านภายใต้ชื่อ *เก็บตก... จากครู*

ผู้เขียนเป็นลูกศิษย์ของอาจารย์เมื่อประมาณปี พ.ศ.2520 ซึ่งตอนนั้นผู้เขียนเรียนวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นวิชาโทที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม (มศว มหาสารคาม) อาจารย์กลับมาจากเมืองนอกใหม่ ๆ หลังจากจบปริญญาเอกกลับมา เมื่อผู้เขียนสำเร็จการศึกษาที่มศว มหาสารคาม ปีพ.ศ.2523 ได้เข้าศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่จุฬาย โดยที่มีอาจารย์เป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ และในปี พ.ศ.2526 ผู้เขียนก็ได้มาเป็นเพื่อนร่วมงานของอาจารย์ที่ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มศว มหาสารคาม จนถึงปัจจุบัน นับรวมเวลาที่รู้จักอาจารย์ในฐานะลูกศิษย์ และเพื่อนร่วมงาน ก็เรียกว่านานพอสมควร ตลอดเวลาอาจารย์เป็น “ครู” ของผู้เขียนมาโดยตลอด เพราะอาจารย์ได้ใช้คำแทนตัวว่า “ครู” และได้สั่งสอนมาอย่างสม่ำเสมอ ข้อเขียนต่อไปนี้เป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้ และจากคำสั่งสอนของ “ครู” ซึ่งผู้เขียนคิดว่า คงเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างไม่มากก็น้อย ประโยชน์ที่พึงมีผู้เขียนขอมอบแด่ “ครู” ด้วยความเคารพ

* หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. ตะกร้าข้า...ใครอย่าแตะ

ตะกร้าในที่นี้คือถังขยะของอาจารย์ ใกล้เคียง ๆ โต๊ะทำงานของท่านมีถังขยะที่อาจารย์ใช้สำหรับทิ้งเศษกระดาษหรือเอกสารที่ไม่ได้ใช้แล้ว บางอย่างอาจเป็นร่างจดหมาย หรือข้อความที่อาจารย์ร่างให้คนพิมพ์ แต่ถังขยะนี้ห้ามใครแตะต้อง แม้แต่นักการ จนกว่าจะได้รับคำสั่งให้นำไปทำลายได้ ทั้งนี้เพราะบางครั้งอาจารย์อาจรื้อหาเอกสารจากถังขยะ เพราะนึกได้ว่า เอกสารนั้นมีความสำคัญ และหลาย ๆ ครั้งมันช่วยอาจารย์ได้ เรื่องนี้เป็นที่รับทราบร่วมกัน ระหว่างคนทำงานที่ห้องสมุดที่นั่น

ที่บอกว่าใครอย่าแตะ ก็เพราะว่ามีอยู่ครั้งหนึ่ง อาจารย์ไปราชการหลายวัน ด้วยความหวังดี นักการต้องการทำความสะอาดห้องผู้อำนวยการ และบังเอิญถังขยะเต็ม จึงนำไปเผา อาจารย์กลับจากราชการสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะถังขยะว่างเปล่า วันนั้นนักการคนที่นำขยะไปเผาต้องนั่งฟังเทศน์จากอาจารย์หลายกระบุง

2. Shopping List

แนวคิดในการทำ Shopping List เป็นการวางแผนในการทำงานอย่างดี เพราะเรารู้ว่าต้องทำอะไร ที่ไหน จะต้องพบใคร และต้องเตรียมตัวอย่างไรบ้าง อาจารย์เป็นอีกคนหนึ่งที่ชอบทำ Shopping List โดยเฉพาะเวลาไปราชการในที่ต่าง ๆ อาจารย์จะวางแผนและทำ List ว่าจะไปพบใคร เรื่องอะไร ที่ไหน และจะต้องเตรียมอะไรไปบ้าง ถ้ามีเอกสาร อาจารย์จะต้องนำไปด้วยตัวเอง บางครั้งเอกสารห่อใหญ่ ๆ หรือกล่องใหญ่ ๆ อาจารย์ก็ยังไม่หอบไปเองโดยไม่มีเลขขา คอยช่วยเหลือ (ซึ่งจริง ๆ แล้วอาจารย์ควรจะมี) ถึงจะลำบากอย่างไร อาจารย์ก็ต้องทำเพื่องาน ซึ่งส่วนใหญ่มักจะประสบผลสำเร็จ

3. เพื่อนประคอง ลูกน้องดัน ผู้ใหญ่ดึง ตัวเราดี

ข้อความนี้เป็นสิ่งที่อาจารย์ได้คอยบอก คอยสอนผู้เขียน ซึ่งผู้เขียนได้ประจักษ์ถึงความจริงว่าในการทำงานนั้นสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง

การทำงานเราต้องมีเพื่อนร่วมงาน ถ้าเพื่อนร่วมงานต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยประคองกันไปแล้วก็จะทำให้งานที่ยากนั้นง่ายลงและสำเร็จไปได้ แต่ทั้งนี้ลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีส่วนสำคัญเป็นตัวจักรที่ทำให้งานเดิน ในทางตรงข้าม ถ้าลูกน้องไม่เล่นด้วย ไม่ตั้งใจทำงานหรือไม่รับผิดชอบ ก็ส่งผลกระทบต่องานเหมือนกัน

การทำงานใด ๆ ก็ตาม ถ้ามีผู้ใหญ่คอยเมตตา หรือสนับสนุน ก็ทำให้งานลุล่วงด้วยดี มักจะมีคนทำงานหลาย ๆ คนบ่นว่าทำงานหนักจะตาย แต่ไม่เคยได้รับการสนับสนุนจากหัวหน้าเลย ซึ่งอันนี้ก็ทำให้หมดกำลังใจเหมือนกัน

จากสามประเด็นที่กล่าวมาแล้ว ถ้าตัวเราไม่ดีแล้ว เพื่อน ลูกน้อง หรือผู้ใหญ่ก็คงไม่สนับสนุน นั่นก็หมายความว่าตัวเราคงต้องกระทำดี ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ ซึ่งลักษณะนี้ก็จะมีการกล่าวให้เห็นตลอดเวลา เช่น “จงช่วยตัวเองก่อน แล้วพระเจ้าจะช่วยเรากายหลัง”
ดังนั้น องค์ประกอบทั้งสี่อย่างนี้ จึงทำให้คนทำงานประสบผลสำเร็จด้วยดี

4. ตามล้าง ตามเช็ค!

จริง ๆ แล้วสาระก็คือ การติดตามงาน หรือตรวจสอบงานที่อาจารย์ได้มอบหมายไปแล้ว แต่ผู้เขียนเติมคำว่า “ตามล้าง” เพื่อให้สอดคล้องกับ “ตามเช็ค” เท่านั้นเอง

เกี่ยวกับการติดตามงานเป็นที่ทราบกันดีว่า เมื่ออาจารย์มอบหมายงานแล้ว อาจารย์จะต้องคอยติดตามผลตลอดว่างานที่ได้มอบหมายไปแล้วดำเนินการอย่างไร บางครั้งเราจะพยายามหลบหรือเปลี่ยนเรื่อง เพื่อไม่ให้อาจารย์ทวงงาน แต่อาจารย์ก็จะมีวิธีของท่านในการทวง ซึ่งผู้เขียนมองว่าเป็นเรื่องที่ดี บางครั้งเราชอบสบายเกินไป และมักจะผลัดวันประกันพรุ่ง ดังนั้นการที่อาจารย์คอยตามเช็คงานจึงทำให้เราต้องทำงาน เพราะบางครั้งเราก็อายุเหมือนกัน ถ้างานที่ได้รับมอบหมายไม่สำเร็จ

บางท่านอาจจะแย้งว่า นั่นเป็นหน้าที่ของผู้บริหารอยู่แล้ว แต่ไม่ใช่เฉพาะงานบริหารเท่านั้น ถ้างานใดที่อาจารย์เข้าไปเกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบ อาจารย์ก็จะทำเหมือนกัน ประเด็นที่ผู้เขียนต้องการเน้นตรงนี้ก็คือการติดตามงาน ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของผู้บริหารนั่นเอง

นึกว่า “ตามล้าง” จะไม่เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่จริง ๆ แล้วมีส่วนสัมพันธ์กับ “ตามเช็ค” เพราะเมื่ออาจารย์ตรวจสอบ หรือติดตามแล้ว ทวงถามแล้ว ก็ยังไม่สำเร็จ ชั้นสุดท้ายอาจารย์อาจต้องลงมือ(ทำ)เอง ก็มีให้เห็นอยู่เสมอ

5. มีหนึ่ง ต้องมีสอง (สาม..สี่..) ตามมา

ประเด็นนี้ ผู้เขียนขอยกตัวอย่างการไปศึกษาดูงานต่างประเทศของ Staff ของภาควิชาฯ หรือของห้องสมุด

อาจารย์จะเป็นผู้สนับสนุนและช่วยหาแหล่งทุน เพื่อให้สมาชิกไปศึกษาดูงานต่างประเทศ ผู้ที่มีโอกาสได้ไป นอกจากศึกษาดูงานแล้ว ภาระอันหนึ่งก็คือ จะต้องหาช่องทาง หรือวิธีการเพื่อสมาชิกคนอื่น ๆ ได้มีโอกาสไปบ้าง ส่วนใครควรจะไปหรือสมัครทุนอะไรนั้น อาจารย์ก็จะดูความพร้อมความสนใจของแต่ละคนเป็นหลัก ถ้าเห็นว่าใครเหมาะสม อาจารย์ก็จะสนับสนุนบุคคลนั้น ๆ ทั้งนี้อาจารย์จะให้คำแนะนำว่าใครควรจะไปศึกษาต่อในระดับสูง ใครควรไปฝึกอบรมหรือดูงานเป็นต้น

6. Demand VS Supply

ตามหลักเศรษฐศาสตร์เมื่อมี Demand ต้องมี Supply สัดส่วนของ Demand และ Supply ควรต้อง สอดคล้องกัน แต่การณ์อาจไม่เป็นเช่นนั้นก็ได้

เรื่องมีอยู่ว่า อาจารย์เป็นคนทำงานตลอดเวลา ในชีวิตประจำวันของอาจารย์จะมีเรื่องงานเป็นส่วนใหญ่ บางครั้งแม้อาจารย์จะไม่สบาย ต้องเข้าโรงพยาบาล อาจารย์ก็ยังเฝ้างานไปทำที่เตียงคนไข้ หรือสั่งงานจากโรงพยาบาลก็มี หลาย ๆ งานที่อาจารย์คิดไว้ แล้วเราไม่สามารถทำตามได้ ไม่ใช่ที่เราทำไม่ได้เพราะไม่มีความสามารถ แต่เป็นเพราะโครงการมากเกินไปจนพวกเราทำไม่ทัน จึงเข้าลักษณะที่ว่า เรามี Supply ไม่เพียงพอกับ Demand (งาน) ของอาจารย์

7. มองการณ์ไกล

สิ่งหนึ่งที่มองเห็นได้จากตัวอาจารย์ก็คือ อาจารย์เป็นผู้ที่มีสายตาที่กว้างไกล พุดง่าย ๆ ก็คือ มองการณ์ไกล ซึ่งผู้เขียนมองว่าเป็นเรื่องจำเป็นมาก โดยเฉพาะการบริหารงาน ความล้มเหลวของการดำเนินงานใด ๆ ส่วนหนึ่งมาจากผู้บริหารมองแต่เหตุการณ์เฉพาะหน้า ขาดการวางแผนในระยะไกล และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมองไกลด้วยปัญญา (Vision) สำหรับอาจารย์จะทำงานทุกอย่างโดยมองไกลมาก จนทุกคนติดตามไม่ทัน บางครั้งเราแปลกใจว่าทำไมอาจารย์ทำอย่างนั้น แต่เมื่อฟังเหตุผลจากอาจารย์พวกเรา ก็เข้าใจและคาดไม่ถึงว่าอาจารย์มองไกลขนาดนั้น

8. ความรัก ความยุติธรรม

การทำงานโดยเฉพาะในตำแหน่งผู้บริหารนั้น ต้องทำงานร่วมกับบุคคลหลายกลุ่ม ดังนั้นเมื่ออยู่ในตำแหน่งผู้บริหาร สิ่งหนึ่งที่อาจารย์ย้ำเสมอก็คือ ผู้บริหารต้องมีความยุติธรรม และอาจารย์ได้ให้ความยุติธรรมกับทุก ๆ คน ปัญหาอยู่ที่ว่า เรามองความยุติธรรมอย่างไร แง่มุมไหน บางครั้งเราพอใจ หรือได้รับประโยชน์เราก็บอกว่า มันยุติธรรมแล้ว เป็นต้น

9. Unity

แนวความคิดในการเป็น Unity เป็นสิ่งที่อาจารย์ได้ปลูกฝังให้แก่ผู้ร่วมงานทุกคนในที่ทำงาน มาโดยตลอด เห็นได้จากการทำงานร่วมกันระหว่างภาควิชาฯ และสำนักวิทยบริการ ไม่ว่าจะเป็น อาจารย์ภาควิชาฯ หรือบรรณารักษ์ ทุกคนก็คืออาจารย์ที่ทำหน้าที่สอน และปฏิบัติงานในห้องสมุด

ความเป็น Unity อันนี้ เป็นการนำเอาทฤษฎีและปฏิบัติเข้าไว้ด้วยกัน

มหาวิทยาลัยที่บุคลากรทุกคนจากภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ไปทำงานในห้องสมุดของ มหาวิทยาลัยด้วยในปัจจุบันนี้ (2538) มีเพียงแห่งเดียวคือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม การปฏิบัติ เช่นนี้เป็นที่ชื่นชมอย่างมากในสายตาคณะนอกระบบการวิชาชีพและในวิชาชีพเดียวกัน

สรุป ศิลปะในการบริหารงานของอาจารย์ยังมีอีกมากที่ผู้เขียนมิได้นำมากล่าวไว้ในที่นี้ ถ้าจะให้เล่าหรือเขียนทั้งหมดคงต้องใช้เวลานาน อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ได้นำเสนอไป เป็นเพียงทรรศนะ ส่วนตัวของผู้เขียนแต่คิดว่าเพื่อร่วมงานหลาย ๆ ท่านคงเห็นด้วยและอาจเพิ่มเติมในโอกาสต่อไป

ศึกษาทักษะของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ต่อห้องสมุด

ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน* และคณะ

ห้องสมุดมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษาและอาชีพ ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ว่า "ห้องสมุดเป็นองค์การสำคัญยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้า การพัฒนาบุคคล สังคม ตลอดจนประเทศชาติ"(อ้าง บัณฑิต. 2518 : 56)

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนไหวอยู่เสมอ ผลของการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลกระทบต่อและเกี่ยวพันกับบุคคลในวงการอาชีพต่าง ๆ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ดังนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่บุคคลจะต้องทราบข้อมูล ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ อยู่เสมอเพื่อความเฉลียวฉลาด รอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติงานการตัดสินใจ และการวางแผนการดำเนินงานห้องสมุดเป็นแหล่งสำคัญที่ให้บริการศึกษาค้นคว้าข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งด้านสารคดี บันเทิงคดี รวมถึงด้านอื่น ๆ ในลักษณะการให้เปล่าโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าไปใช้บริการได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่ผ่านมา ไม่พบว่ามีผู้ใดศึกษาทักษะของบุคคลในวงการอาชีพต่าง ๆ ต่อห้องสมุดอย่างจริงจัง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาทักษะของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ต่อห้องสมุดในด้านบทบาทและความสำคัญของห้องสมุดต่อการพัฒนาประเทศและบทบาทในการช่วยส่งเสริมอาชีพผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการดำเนินงานห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

เพื่อทราบทักษะของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ที่มีต่อห้องสมุด ได้แก่

- อาชีพนักข่าว
- อาชีพนักเขียน
- อาชีพนักธุรกิจ
- อาชีพนักสังคมสงเคราะห์
- อาชีพนักแสดง

* ศาสตราจารย์ ระดับ 11 ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อาชีพนักหนังสือพิมพ์

อาชีพนักการเมือง (สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรหรืออดีตสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎร)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำความคิดเห็นที่ได้รับมาบริหารงานห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิจัยในอนาคต

ขอบเขตของการศึกษา

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประชากรจากบุคคล 7 อาชีพ คือ นักข่าว นักเขียน นักธุรกิจ นักสังคมสงเคราะห์ นักแสดง นักหนังสือพิมพ์ และนักการเมือง
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคคลใน 7 อาชีพ จำนวน 140 คน
3. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาทัศนคติของบุคคลจาก 7 อาชีพ ที่มีต่อห้องสมุดในด้านบทบาทและความสำคัญของห้องสมุดต่อการพัฒนาประเทศและการส่งเสริมอาชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทัศนคติห้องสมุด หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อห้องสมุดของบุคคลในอาชีพ นักข่าว นักเขียน นักธุรกิจ นักสังคมสงเคราะห์ นักแสดง นักหนังสือพิมพ์ และนักการเมือง (สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรและอดีตสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎร) ในด้านบทบาทและความสำคัญของห้องสมุดต่อการพัฒนาประเทศและการส่งเสริมอาชีพ

อาชีพ หมายถึง นักข่าว นักเขียน นักธุรกิจ นักสังคมสงเคราะห์ นักแสดง นักหนังสือพิมพ์ และนักการเมือง (สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรและอดีตสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎร)

ห้องสมุด หมายถึง แหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และห้องสมุดทุกประเภทในประเทศไทย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการดำเนินการศึกษามีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
3. เก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำกับข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ได้รวบรวมรายชื่อกลุ่มอาชีพที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย จำนวน 50 อาชีพ นำมาสุ่มตัวอย่างร้อยละ 14 โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 อาชีพดังนี้ คือ อาชีพนักข่าว นักเขียน นักธุรกิจ นักสังคมสงเคราะห์ นักแสดง นักหนังสือพิมพ์ และนักการเมือง (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) แล้วรวบรวมรายชื่อผู้ประกอบอาชีพทั้ง 7 อาชีพ ๆ ละ 50 ชื่อ นำมาสุ่มในแต่ละอาชีพ ร้อยละ 40 โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างอาชีพละ 20 คน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอาชีพ

อาชีพ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. นักข่าว	20
2. นักเขียน	20
3. นักธุรกิจ	20
4. นักสังคมสงเคราะห์	20
5. นักแสดง	20
6. นักหนังสือพิมพ์	20
7. นักการเมือง (สมาชิกสภา- ผู้แทนราษฎรและอดีตสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร)	20

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์จำนวน 140 ชุดไปยังกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพ นักข่าว นักเขียน นักธุรกิจ นักสังคมสงเคราะห์ นักแสดง นักหนังสือพิมพ์ และนักการเมือง (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) ส่งไปครั้งแรก ได้รับกลับคืนมาน้อยมากเพียง 20 ชุดเท่านั้น จึงส่งย้ำไปใหม่อีกถึง 3 ครั้งได้เพิ่มขึ้นและรวมกันแล้วเป็นฉบับสมบูรณ์จำนวน 80 ชุด คิดเป็นร้อยละ 57.14

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนของแต่ละอาชีพ

อาชีพ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน (ชุด)	ร้อยละ
1. นักข่าว	14	67.66
2. นักเขียน	18	22.22
3. นักธุรกิจ	8	11.11
4. นักสังคมสงเคราะห์	8	12.50
5. นักแสดง	8	6.95
6. นักหนังสือพิมพ์	10	11.11
7. นักการเมือง (สมาชิกสภา- ผู้แทนราษฎรหรืออดีตสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร)	14	19.44
รวม	80	57.14

การกระทำกับข้อมูล

- นำคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
- นำผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาของแต่ละกลุ่มอาชีพมาสรุปความคิดเห็นที่มีต่อห้องสมุดของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ โดยใช้สถิติพื้นฐานคือ การหาค่าร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพื้นฐาน คือ การหาค่าร้อยละ โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2529 : 9/3)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

N

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทบาทของห้องสมุดต่อการส่งเสริมอาชีพตามทัศนะของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ

นักข่าว

1. เป็นแหล่งความรู้เพื่อค้นคว้ารากฐานเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงเพิ่มความน่าเชื่อถือได้มาก
2. เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลที่น่าสนใจในงานข่าวโดยตรง อาศัยข้อเท็จจริงจากห้องสมุดเพื่อส่งเสริมให้ข่าวที่ปรากฏน่าดู น่าจดจำ
3. เป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลอย่างกว้างขวางที่สุด

นักเขียน

1. ห้องสมุดเป็นแหล่งให้ความรู้รายละเอียดต่าง ๆ ในงานเขียน
2. ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงในงานเขียน
3. เพิ่มประสิทธิภาพของงานเขียน
4. ห้องสมุดช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของอาชีพนักเขียน เพราะห้องสมุดเป็นตัวแทนสั่งซื้อที่สำคัญในการสั่งซื้อหนังสือโดยเฉพาะจากนักเขียนต่าง ๆ

นักธุรกิจ

1. นำข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบสนับสนุนเพื่อช่วยในการตัดสินใจ แต่มีบางคนเห็นว่าสามารถหาข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องเข้าห้องสมุด

ข้อเสนอแนะ

ห้องสมุดต้องมีระบบในการดำเนินงานที่ดีทันสมัยคือ

1. มีข้อมูล ข่าวสารที่ทันสมัย
2. มีระบบการจัดเก็บในรูปแบบไมโครฟิล์ม ไมโครฟิช
3. ใช้ระบบการค้นหาด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์
4. มีระบบการให้ยืมหนังสือที่รัดกุม
5. มีระบบการจัดเก็บรักษาและป้องกันหนังสือหาย
6. มีการติดต่อกับห้องสมุดในต่างประเทศ
7. มีบริการอื่น ๆ ที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้

นักสังคมสงเคราะห์

1. เพิ่มเติมความรู้ด้านอาชีพนักสังคมสงเคราะห์ที่ดำเนินงานให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น
2. ส่งเสริมอาชีพนักสังคมสงเคราะห์ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากห้องสมุดมีวัสดุทั้งที่ตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์ มีบริการรับส่งหนังสือทางโทรศัพท์ จึงส่งถึงบ้านและส่งคืนหนังสือตามกำหนดและไม่ยุ่งยาก

นักแสดง

1. นำบทประพันธ์มาเป็นภาพยนตร์หรือบทละครโทรทัศน์
2. ศึกษาการใช้คำพูดจากหนังสือในห้องสมุด เช่น การใช้ราชาศัพท์
3. ศึกษาบทบาทของตัวละครในบทประพันธ์ที่เป็นตัวละครหนังสือประกอบกับบทที่ได้รับมอบหมายให้แสดง
4. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านนวนิยาย เรื่องสั้น สารคดี มาปรับปรุงการแสดง

นักหนังสือพิมพ์

1. ห้องสมุดเป็นหัวใจในการค้นข้อมูลเพื่อการเสนอข่าว บทความ ตลอดจนภาพ
2. เป็นที่เก็บและค้นหาข้อมูลเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้รวดเร็วถูกต้อง
3. เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล ที่นำมาใช้ในการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง

นักการเมือง (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและอดีต)

1. ห้องสมุดเป็นคลังความรู้
2. ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาของชุมชนและเป็นแหล่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของ

ชุมชน

3. ช่วยให้ได้ข้อมูลจากห้องสมุดและทราบถึงความต้องการของชุมชนในห้องถิ่น
4. ใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงจากห้องสมุดได้ในการดำเนินงาน
5. ได้รับตัวเลขสถิติต่าง ๆ จากห้องสมุด

บทบาทของห้องสมุดต่อการพัฒนาประเทศตามทัศนะของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ
นักข่าว

1. ห้องสมุดเป็นแหล่งวิทยาการที่จะช่วยพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน และสังคมในประเทศนั้น
2. ห้องสมุดเป็นที่รวมของข้อมูลความรู้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า
3. ห้องสมุดช่วยในการพัฒนาคุณภาพของสมาชิกในแต่ละสังคมในด้านต่าง ๆ
4. ประชาชนสามารถอ่านหนังสือที่ตนต้องการได้จากห้องสมุดโดยไม่ต้องซื้อมาอ่านเอง

นักเขียน

1. ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าสำหรับทุกอาชีพ
2. ห้องสมุดเป็นแหล่งรวมสรรพวิชาเพื่อการค้นคว้าข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ ตลอดจนให้ความบันเทิง
3. ห้องสมุดช่วยในการพัฒนาคนให้มีมาตรฐานสูงขึ้นอันจะเอื้ออำนวยในการพัฒนาประเทศ
4. ห้องสมุดมีบทบาทในการพัฒนาทางด้านจริยธรรม
5. ห้องสมุดช่วยพัฒนาทั้งทางด้านวิชาการ ทางด้านวัตถุและพัฒนาทางด้านจิตใจโดยผ่านสื่อการอ่าน

ข้อเสนอแนะ

รัฐน่าจะเป็นผู้จัดตั้งห้องสมุดและหาอุปกรณ์ในระยะเริ่มแรกโดยมีประชาชนเป็นผู้บำรุงรักษา และช่วยเพิ่มเติมในเวลาต่อมา

นักธุรกิจ

1. ห้องสมุดช่วยพัฒนาประชาชนให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นรากฐานที่ดีของการพัฒนาประเทศต่อไป
2. ห้องสมุดเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการและศีลธรรมจรรยา
3. ห้องสมุดเป็นแหล่งที่ช่วยในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ภายนอกห้องเรียน เป็นการขยายโอกาสในการศึกษาแก่ประชาชน
4. ห้องสมุดเป็นแหล่งชุมทรัพย์ทางปัญญาและวิชาความรู้ต่าง ๆ

นักสังคมสงเคราะห์

1. ห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมสิ่งตีพิมพ์และสิ่งไม่ตีพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ในการค้นคว้าหาข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ
2. ห้องสมุดสามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ทำให้มีความรู้กว้างขวางและฉลาดรอบรู้
3. ห้องสมุดช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดประหยัดเนื่องจากไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการซื้อหนังสือด้วยตนเอง
4. ห้องสมุดช่วยส่งเสริมให้ประชาชนรักการอ่าน
5. ห้องสมุดเป็นสถาบันที่อนุรักษ์ บันทึกการทำงานและวิทยาการต่าง ๆ ทุกสาขา

นักแสดง

1. ห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของประเทศ
2. ประชาชนทุกชนชั้นสามารถใช้ห้องสมุดในการศึกษาค้นคว้าได้
3. ห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมหนังสือทุกประเภท ทุกสาขาวิชา
4. ห้องสมุดเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งในการเรียน การศึกษาคือใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
5. ห้องสมุดช่วยพัฒนาความรู้ของผู้ใช้และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาประเทศ

นักหนังสือพิมพ์

1. ห้องสมุดให้การศึกษทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน
2. ห้องสมุดช่วยส่งเสริมและพัฒนาประชากรของประเทศนั้น
3. ห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมสรรพวิชาทั้งหลาย
4. ห้องสมุดช่วยส่งเสริมให้คนรักการอ่าน
5. ห้องสมุดช่วยให้ประชาชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
6. ห้องสมุดช่วยส่งเสริมด้านการศึกษา ค้นคว้า และเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพของประชาชน
7. ห้องสมุดช่วยให้ประชาชนมีความคิดก้าวหน้าอันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ
8. ห้องสมุดเป็นที่รวมของข้อมูลทุกด้าน อันจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาประเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลให้ความสำคัญต่อระบบห้องสมุดน้อยเกินไป
2. การปลูกฝังให้เด็กรู้จักใช้ห้องสมุด

นักการเมือง (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและอดีต)

1. ห้องสมุดช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายประชาชน
2. ห้องสมุดช่วยพัฒนาประชาชน
3. ห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมสรรพวิชาการ
4. ประชาชนทุกชั้นมีสิทธิเสมอภาคในการเข้าใช้ห้องสมุด
5. ห้องสมุดเป็นแหล่งขุมทรัพย์ทางปัญญา
6. ห้องสมุดช่วยพัฒนาประเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลควรมีห้องสมุดทุกตำบล
2. รัฐบาลควรหาวิธีทำให้ประชาชนรู้จักคุณค่าของห้องสมุด
3. รัฐบาลควรมีบุคลากรทำงานห้องสมุดประจำและจริงจัง และจะต้องมีความรู้

ในเรื่องการจัดห้องสมุดในทุกท้องถิ่น

4. ห้องสมุดแห่งชาติดีมาก ควรมีทุกภาค
5. ควรมีห้องสมุดเคลื่อนที่ส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนในท้องถิ่นไกล ๆ

ตารางที่ 3 สรุปบทบาทของห้องสมุดต่อการพัฒนาประเทศตามทัศนะของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ

ข้อ	ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1	ห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมสรรพวิทยาการ	80	100
2	ห้องสมุดช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ	80	100
3	ห้องสมุดช่วยส่งเสริมและพัฒนาการอ่าน	8	10
4	ห้องสมุดช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้อหนังสือ	8	10
5	ห้องสมุดเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการและ ศิลปกรรมจรรยา	8	10
6	ห้องสมุดเป็นแหล่งที่ช่วยในการศึกษาค้นคว้าทั้งในระบบและนอกระบบ	8	10
7	ห้องสมุดเป็นแหล่งการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4	5
8	ข้อมูลจากห้องสมุดสามารถนำมาใช้ในการวางแผนและพัฒนาประเทศ	4	5
9	ห้องสมุดส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางด้านวิชาการ	4	5
10	ห้องสมุดช่วยให้ประชาชนสามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	4	5
11	ห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของประเทศ	4	5
12	ประชาชนทุกชนชั้นสามารถไปใช้ห้องสมุดในการศึกษาค้นคว้า ได้อย่างสะดวก	4	5

จากตารางแสดงให้เห็นว่า บุคคลในอาชีพต่าง ๆ มีความเห็นตรงกันว่าห้องสมุดมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศในด้านการเป็นแหล่งรวบรวมสรรพวิทยาการและช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ

ตารางที่ 4. สรุปบทบาทของห้องสมุดต่อการส่งเสริมอาชีพตามทัศนะของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ

ข้อ	ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1	ห้องสมุดมีส่วนช่วยในการส่งเสริมอาชีพ	76	95
2	ห้องสมุดไม่มีส่วนช่วยในการส่งเสริมอาชีพ	4	5

จากตารางแสดงให้เห็นว่า บุคคลในอาชีพต่าง ๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าห้องสมุดมีส่วนช่วยในการส่งเสริมอาชีพ

ตารางที่ 5 สรุปบทบาทของห้องสมุดต่อการส่งเสริมอาชีพตามทัศนะของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ

ข้อ	ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1	ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิง	24	30
2	ห้องสมุดเป็นแหล่งข้อมูลในการวางแผนการดำเนินงาน	20	25
3	ห้องสมุดมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน	20	25
4	นำข้อมูลจากห้องสมุดมาใช้ประกอบการตัดสินใจ	12	15
5	ห้องสมุดช่วยส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจ	12	15

จากตารางแสดงให้เห็นว่า บุคคลในอาชีพต่าง ๆ เห็นว่าบทบาทของห้องสมุดต่อการส่งเสริมอาชีพ คือ ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงมากที่สุด รองลงมาคือเป็นแหล่งข้อมูลที่ช่วยในการวางแผนการดำเนินงาน และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

บทสรุปและอภิปรายผล

การศึกษาทัศนะของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ต่อห้องสมุด ทำให้ทราบบทบาทของห้องสมุดในด้านการพัฒนาประเทศและด้านการส่งเสริมอาชีพของบุคคล ซึ่งจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานและการบริหารงานห้องสมุด ตลอดจนความเจริญเติบโตของศาสตร์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ดังนั้นวิธีหนึ่งที่จะวัดประสิทธิภาพและสถานภาพของห้องสมุดในสังคมปัจจุบันว่าเป็นอย่างไรนั้นสามารถดูได้จาก ความคิดเห็นหรือทัศนะของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ที่มีต่อห้องสมุด

จากการวิเคราะห์ทัศนะของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ต่อห้องสมุดในด้านบทบาทของห้องสมุดต่อการพัฒนาประเทศ ปรากฏว่า บุคคลในอาชีพต่าง ๆ ส่วนมากเห็นว่าห้องสมุดมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศในแง่ของการเป็นแหล่งรวบรวมสรรพวิทยาการ และเป็นแหล่งช่วยพัฒนาทรัพยากร

มนุษย์ให้มีคุณภาพ ทั้งนี้เพราะห้องสมุดมีข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งสารคดี และ
บันเทิงคดี ที่บรรจุหรือบันทึกไว้ในหลาย ๆ รูปแบบทั้งในรูปแบบวัสดุพิมพ์และวัสดุไมติพิมพ์ นอกจากนี้
ห้องสมุดยังเปิดโอกาสให้บุคคลต่าง ๆ เข้าไปศึกษาค้นคว้าได้อย่างเสรีตามความสนใจ
โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใดจึงเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีการศึกษาอย่างต่อเนื่องอัน
จะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีวิจรรย์ญาณที่ดี สามารถดำรงชีวิต
อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข เมื่อประชาชนเป็นผู้มีคุณภาพและมีความเป็นอยู่ดี ย่อมทำให้การ
พัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว

สำหรับบทบาทของห้องสมุดต่อการส่งเสริมอาชีพนั้น บุคคลในอาชีพต่าง ๆ ส่วนใหญ่เห็นว่า
ห้องสมุดมีส่วนช่วยส่งเสริมอาชีพในด้านการเป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิง การนำข้อมูลจากห้องสมุด
มาใช้ประกอบการวางแผนงาน การตัดสินใจ และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานส่วนผู้ที่เห็นว่า
ห้องสมุดไม่ได้มีส่วนช่วยส่งเสริมอาชีพมีเพียง 1 คน โดยให้เหตุผลว่า ไม่มีเวลาเข้าใช้ห้องสมุด
เพราะห้องสมุดเปิดบริการในวันและเวลาเดียวกับวันและเวลาทำงานของหน่วยงาน อีกทั้งห้องสมุด
ยังไม่มีระบบหรือวิธีการให้บริการข้อมูลอย่างทันทีทันใด โดยไม่ต้องเสียเวลาไปค้นหาที่ห้องสมุด
อนึ่งเมื่อต้องการรับรู้ข่าวสาร ความรู้ที่ทันสมัย ก็สามารถขอรับเป็นสมาชิก วารสาร นิตยสาร และ
หนังสือพิมพ์กับสำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่ายได้ โดยจะได้รับบริการส่งถึงบ้านซึ่งสะดวกกว่าการ
ไปใช้บริการห้องสมุด

ถึงแม้ว่าแบบสอบถามครั้งนี้จะได้รับกลับคืนมาเพียง 80 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 57.14
แต่ก็ยังพอเป็นแนวทางมองเห็นแนวความคิดและทัศนคติของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ที่มีต่อบทบาท
ของห้องสมุด

อนึ่ง การศึกษาครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการทำหลายปีติดต่อกันโดยความร่วมมือร่วมใจของนิสิต
ปริญญาโทที่เรียน ได้มีการส่งแบบสอบถามซ้ำหลายครั้งจึงได้นำมารวบรวมวิเคราะห์ถึงแม้ว่าจะ
พยายามตามซ้ำก็ครั้งก็ตามแบบสอบถามที่ได้กลับมาก็ยังน้อยและมีปัญหาจึงคิดว่าถ้าไม่นำมา
วิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางก็คงจะมีปัญหาต่อไปในเรื่องแบบสอบถาม ดังนั้น การศึกษาเรื่องนี้คงจะ
เป็นได้แค่เพียงแนวทางซึ่งบ่งบอกเท่านั้น

แบบสอบถาม

โปรดตอบคำถามตามความคิดเห็นของท่าน

คำถาม

1. ในทัศนะของท่าน ท่านคิดว่าห้องสมุดมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติอย่างไร
2. ในฐานะที่ท่านเป็น..... ท่านคิดว่าห้องสมุดมีส่วนช่วยส่งเสริมอาชีพของท่านหรือไม่ อย่างไร

~~~~~

ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information Systems)

วิรัตน์ พงษ์ศิริ*

สารสนเทศคือ อะไร?

สารสนเทศคือข้อมูลที่ผ่านการปรุงแต่งหรือประมวลผลแล้วนั่นเอง หรือสารสนเทศ คือ ข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม สามารถส่งไปถึงคนที่ต้องการอย่างเหมาะสมและในเวลาที่เหมาะสม (ในเวลาที่ใช้ต้องการ) เหมือนกับภาษาอังกฤษที่ว่า “Information is the data in the right form, to the right person, at the right time”

ส่วนประกอบของระบบสารสนเทศ

ส่วนประกอบของระบบสารสนเทศอย่างน้อยต้องประกอบไปด้วย 5 อย่างต่อไปนี้

1. คอมพิวเตอร์(Hardware)
2. โปรแกรมที่กำหนดขั้นตอนการทำงานของเครื่อง(Programs)
3. ข้อมูล(Data)
4. คน(People)
5. ขั้นตอนวิธีในการปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้อง(Procedures) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. คอมพิวเตอร์ (Hardware)

เครื่องคอมพิวเตอร์รวมทั้งสายเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์เข้าเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และ อุปกรณ์ ประกอบอื่นๆ เช่น เครื่องสแกนเนอร์ (Scanner) เครื่องพิมพ์ (Printer) ชาวการ์ด (Sound Card) เป็นต้น นับว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญของระบบสารสนเทศ

* อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองผู้อำนวยการฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. โปรแกรม (Programs)

เป็นชุดคำสั่งที่จะทำให้คอมพิวเตอร์สามารถทำงานตามที่เรต้องการได้โปรแกรมแบ่งเป็นหลายประเภทได้แก่ โปรแกรมควบคุมระบบงาน โปรแกรมประยุกต์ และโปรแกรมสำเร็จรูป

3. ข้อมูล (Data)

เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของระบบสารสนเทศ อาจเป็นตัวชี้ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของระบบก็เป็นได้

4. บุคลากร (People)

บุคลากรในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับผู้ใช้ ผู้บริหาร ผู้พัฒนาระบบ นักวิเคราะห์ระบบและ นักเขียนโปรแกรมล้วนแต่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในความสำเร็จของระบบสารสนเทศ ถ้าผู้ใช้มีความรู้ความสามารถทางคอมพิวเตอร์มากเท่าใด การใช้งานระบบสารสนเทศยิ่งมีประสิทธิภาพมากเท่านั้น

5. ขั้นตอนวิธีปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้อง (Procedures)

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนของผู้ใช้หรือของบุคลากรที่เกี่ยวข้องเมื่อได้พัฒนาระบบงานแล้ว จะต้องมีการซักซ้อมเตรียมการและทำเอกสารคู่มือการใช้งานให้ชัดเจน

ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ คืออะไร?

ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการคือ ระบบคอมพิวเตอร์ที่สามารถจัดทำรายงานข้อมูล ข่าวสารสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ กล่าวคือ

ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการเป็นระบบที่รวม (Integrate) ผู้ใช้และเครื่องเข้าไว้ด้วยกัน โดยมีจุดมุ่งหมายในการจัดหาสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน (Operating) การจัดการ (Management) และการตัดสินใจ (Decision-making) ในองค์กรโดยที่ระบบใช้ประโยชน์จากฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ กระบวนการที่ทำด้วยมือ ตัวแบบสำหรับการวิเคราะห์การวางแผนการควบคุม การตัดสินใจ ตลอดจนฐานข้อมูล

ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการเกี่ยวข้องกับ

- การออกแบบ
- การพัฒนา
- การใช้ระบบข้อมูลข่าวสาร หรือสารสนเทศเพื่อการจัดการ

ส่วนประกอบของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ

ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการมีส่วนประกอบที่สำคัญและหน้าที่หลักดังนี้

1. การจัดเก็บ บันทึก และการประมวลผลข้อมูล ข้อมูลต่างๆที่เกิดจากการปฏิบัติงานจะถูกจัดเก็บบันทึกโดยระบบประมวล (Data processing) หรือระบบประมวลผลข้อมูลปรับปรุง (Transaction processing)
2. การจัดการฐานข้อมูล (Database management) ข้อมูลที่เกิดขึ้นจะเก็บไว้ในฐานข้อมูล และมีโปรแกรมจัดการฐานข้อมูล (Database management system-DBMS) เพื่อให้สามารถแก้ไขปรับปรุง และนำข้อมูลมาใช้ได้
3. การจัดทำรายงาน จัดทำรายงานต่างๆ เพื่อส่งให้ผู้บริหาร
4. การสอบถามข้อมูล ซึ่งอำนวยความสะดวกในการสอบถามข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกไว้ในฐานข้อมูล
5. การช่วยสนับสนุนการตัดสินใจ ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลมาป้อนเข้าสู่แบบจำลอง (Model) เพื่อทดสอบความคิด และหาแนวทางการตัดสินใจหรือทางเลือกในการตัดสินใจในการบริหารงานของหน่วยงาน

ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ และวิทยาการด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง

วิทยาการด้านอื่นๆ ที่จัดว่าเป็นส่วนสำคัญและจัดเข้าเป็นส่วนหนึ่งของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ ได้แก่

- การบัญชีบริหาร (Managerial Accounting)
- การวิจัยดำเนินงาน (Operation Research)
- ทฤษฎีการบริหารและองค์การ (Management and Organization Theory)
- วิทยาการคอมพิวเตอร์ (Computer Science)

1. การบัญชีบริหาร (Managerial Accounting)

งานด้านการบัญชีจัดแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ การบัญชีการเงิน (Financial Accounting) และการบัญชีการบริหาร (Managerial Accounting) โดยที่บัญชีการเงินจะเกี่ยวกับการวัดรายได้ (Income Statement) ในช่วงเวลาที่กำหนด เช่น เป็นเดือนหรือปีและแสดงสถานะทางการเงินที่ปลาย

ของช่วงระยะเวลาดังกล่าวหรือเรียกว่า งบดุล (Balance Sheet) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ลงทุนแต่ไม่มีความหมายมากนักสำหรับการตัดสินใจด้านการจัดการ ส่วนการบัญชีบริหารจะเกี่ยวข้องกับการคำนวณหาค่าใช้จ่ายที่มีความหมายต่าง ๆ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ด้านการควบคุมและการตัดสินใจในระดับการจัดการ นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่จะใช้การบัญชีบริหารเป็นหลักสำหรับจัดเตรียมงบประมาณและการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน อย่างเช่นในอดีตที่ผ่านมาการประมวลผลข้อมูลมักจะเป็นหน้าที่ของแผนกบัญชีที่จะต้องรับผิดชอบอยู่เสมอ แม้แต่ในปัจจุบันการวิเคราะห์ต้นทุนและงบประมาณก็ยังเป็นหน้าที่ๆ อยู่ภายใต้การบัญชีบริหาร โดยมีระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ คอยทำหน้าที่จัดหาข้อมูลและตัวแบบสนับสนุนให้

2. การวิจัยดำเนินงาน (Operation Research)

เป็นวิธีการประยุกต์ทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ในการจัดการกับปัญหาต่างๆ โดยมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญดังนี้

- เน้นการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการอย่างเป็นระบบ (System Approach)
- ใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์ วิธีการทางคณิตศาสตร์ หรือวิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์
- กำหนดเป้าหมายของการตัดสินใจที่เหมาะสม หรือกำหนดนโยบายที่เหมาะสม

การวิจัยดำเนินงาน นับว่าเป็นวิธีการที่สัมพันธ์กับระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการเพราะวิธีการที่พัฒนาขึ้นมา นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ และหาคำตอบ (ด้วยคอมพิวเตอร์) จากปัญหาหลายๆ ด้าน การแก้ปัญหาโดยวิธีการอย่างเป็นระบบโดยใช้ตัวแบบ หรือวิธีการทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งโดยปกติแล้วจะกระทำร่วมกับระบบสนับสนุนการตัดสินใจที่จัดว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ

3. ทฤษฎีการจัดการและการจัดองค์การ (Management and Organization Theory)

เนื่องจากระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการเป็นระบบสนับสนุนหน้าที่ต่างๆ ภายในองค์การ ที่อาศัยหลักการจัดองค์การ พฤติกรรมขององค์การ การจัดการและการตัดสินใจจากทฤษฎีสาขาด้านการจัดการ (หรือพฤติกรรมขององค์การ) ได้กำหนดนิยามของหน้าที่สำคัญไว้มากมาย ซึ่งจัดได้ว่าเป็นกุญแจที่จะนำไปสู่ความเข้าใจในหน้าที่ของ MIS ในองค์การ หน้าที่เหล่านี้ได้แก่

- ทฤษฎีของพฤติกรรมในองค์การ และการตัดสินใจ
- การจูงใจในหน่วยงาน
- การปฏิบัติงานและการตัดสินใจเป็นกลุ่ม
- เทคนิคการเป็นผู้นำ
- การเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานในองค์การ
- การจัดโครงสร้างและการออกแบบขององค์การ

4. วิทยาการคอมพิวเตอร์ (Computer Science)

วิทยาการคอมพิวเตอร์เป็นศาสตร์ที่นับว่ามีความสำคัญต่อระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการทั้งนี้ เพราะเป็นการรวมเอาสิ่งต่างๆไว้ด้วยกัน เช่น วิธีการ การคำนวณ ซอฟต์แวร์ และโครงสร้างข้อมูล อย่างไรก็ตามจะต้องทำความเข้าใจว่า ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการนั้นไม่ได้เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือต่อเนื่องจากวิทยาการคอมพิวเตอร์ แต่เป็นส่วนต่อเนื่องของพฤติกรรมกรรมการจัดการและองค์การและประสิทธิภาพขององค์การมากกว่าวิธีการที่ใช้ในการคำนวณ อย่างไรก็ตามอาจเป็นไปได้ที่น่าจะเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีของวิทยาการทางคอมพิวเตอร์กับระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ

บรรณานุกรม

- ฉันทวิท กุลไพศาล. การวิเคราะห์และพัฒนาระบบงาน. กรุงเทพฯ : ด้านสหวิชาการพิมพ์, ม.ป.ป.
- ชุมพล ศฤงคารศิริ. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ : ป.สัมพันธ์พานิชย์, 2537.
- สมนึก คีรีโต. “ระบบสารสนเทศเสริมขวัญเล็บธุรกิจได้อย่างไร” ไมโครคอมพิวเตอร์ 118 (พฤษภาคม 2538) : 197-206

บริการสืบค้นสารนิเทศจากคอมพิวเตอร์

(Computerized Searching Service)

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์*

ในปัจจุบันข่าวสารความรู้และวิทยาการต่าง ๆ หรืออาจรวมเรียกสั้น ๆ ว่า “สารนิเทศ” นั้นเพิ่มปริมาณขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นเหตุให้ห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่างตื่นตัวศึกษาวิธีการเพื่อเก็บรวบรวมสารนิเทศเหล่านั้น (Information Storage) ไว้ให้เป็นระบบและสิ่งซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งควบคู่กันมาก็คือ ความสามารถในการจัดให้ผู้ใช้สามารถค้นคืนหรือเข้าถึงสารนิเทศ (Information Retrieval) หรือได้รับสารนิเทศอย่างรวดเร็ว และครบถ้วนตามที่ต้องการ

เพื่อพัฒนาการให้บริการศึกษาค้นคว้าเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว ฝ่ายหอสมุดกลางสำนักวิทยบริการได้จัดให้บริการสืบค้นข้อมูลจากคอมพิวเตอร์สองประเภท คือ การสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูลสำเร็จรูป ซีดี-รอม (CD-ROM) และการสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูลที่สำนักวิทยบริการพัฒนาขึ้น โดยนำฐานข้อมูลสำเร็จรูป ซีดี-รอม (CD-ROM) มาให้บริการเป็นครั้งแรกในปีการศึกษา 2533 ฐานข้อมูลที่นำมาให้บริการในขณะนั้นคือ ฐานข้อมูล ERIC (Educational Resources Information Center) ต่อมามีการจัดหาฐานข้อมูล DAO (Dissertation Abstracts Ondisc) และฐานข้อมูลอื่น ๆ มาให้บริการเพิ่มขึ้น หลังจากนั้นสำนักวิทยบริการได้พัฒนาฐานข้อมูลสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดขึ้นมาอีกหลายฐานข้อมูลจะเห็นได้ว่าสำนักวิทยบริการ มีการจัดหา ฐานข้อมูลและพัฒนาการสืบค้นด้วยคอมพิวเตอร์อย่างกว้างขวางมากขึ้น คณาจารย์ นักวิจัย นิสิต และประชาชนทั่วไป สามารถใช้บริการสืบค้นข้อมูล ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ปัจจุบันนี้เนื่องจาก กำลังมีการปรับปรุงอาคารสำนักวิทยบริการ ดังนั้นเพื่อความสะดวกจึงจัดให้บริการสืบค้นสารนิเทศ จากฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่งานเอกสารวิจัย ห้อง 2302 อาคารใหม่ สำนักวิทยบริการ ซึ่งมีฐานข้อมูลที่ให้บริการดังต่อไปนี้

* บรรณารักษ์หัวหน้างานเอกสารวิจัย สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การสืบค้นจากฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นเอง

สำนักวิทยบริการได้พัฒนาฐานข้อมูลสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดขึ้นโดยใช้โปรแกรม CDS/ISIS ได้แก่

1. ฐานข้อมูลเอกสารวิจัย (RES) เป็นฐานข้อมูลให้บริการบรรณานุกรมและสาระสังเขปเอกสารวิจัยและปริญญานิพนธ์ที่มีให้บริการในสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ครอบคลุมเอกสารที่พิมพ์ในปี 2511 - ปัจจุบัน
2. ฐานข้อมูลอีสาน (ISAN) เป็นฐานข้อมูลให้บริการบรรณานุกรมและสาระสังเขปเอกสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครอบคลุมเอกสารที่พิมพ์ในปี 2500 - ปัจจุบัน
3. ฐานข้อมูลผลงานวิชาการของคณาจารย์ ข้าราชการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ACSWU) ครอบคลุมเอกสารที่พิมพ์ในปี 2511 - ปัจจุบัน
4. ฐานข้อมูลสิ่งพิมพ์รัฐบาล (REF) ให้บรรณานุกรมของสิ่งพิมพ์รัฐบาลครอบคลุมเอกสารที่พิมพ์ในปี 2525- ปัจจุบัน
5. ฐานข้อมูลดรรชนีวารสาร (INDEX) ให้บรรณานุกรมบทความจากวารสารภาษาไทยที่มีบริการในสำนักวิทยบริการ ครอบคลุมเอกสารที่พิมพ์ใน ปี 2536 - ปัจจุบัน
6. ฐานข้อมูลหนังสือภาษาไทย (TBOOK) ให้บรรณานุกรมหนังสือภาษาไทยที่มีบริการในสำนักวิทยบริการ ครอบคลุมเอกสารที่พิมพ์ในปี 2535 - ปัจจุบัน
7. ฐานข้อมูลหนังสือภาษาอังกฤษ (EBOOK) ให้บรรณานุกรมหนังสือภาษาอังกฤษที่มีให้บริการในสำนักวิทยบริการ ครอบคลุมเอกสารที่พิมพ์ในปี 2535 - ปัจจุบัน

การสืบค้นจากฐานข้อมูล ซีดี-รอม (CD-ROM)

ซีดี-รอม (CD-ROM = Compact - Disc Read Only Memory) เป็นฐานข้อมูลสำเร็จรูป ให้ข้อมูลบรรณานุกรมและสาระสังเขปของเอกสารในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งรวบรวมจากเอกสารหลายประเภท เช่น วิทยานิพนธ์ บทความจากวารสาร หนังสือ รายงานการประชุม ฯลฯ ฐานข้อมูลซีดี - รอมที่จัดบริการในสำนักวิทยบริการ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ฐานข้อมูล ซีดี-รอม ประเภทให้เนื้อหา (Text) ที่จัดให้บริการ ได้แก่
  - 1.1 ERIC (Educational Resources Information Center) ให้บรรณานุกรม และสาระสังเขปของเอกสารในสาขาการศึกษา สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ครอบคลุมเอกสารที่พิมพ์ในปี 1982 - ปัจจุบัน

1.2 DAO (Dissertation Abstracts Ondisc) ให้บรรณานุกรมและสาระสังเขป วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก และปริญญาโท ของมหาวิทยาลัยทั่วโลก ครอบคลุมเอกสารที่พิมพ์ในปี 1988- ปัจจุบัน

1.3 Information Finder ให้ข้อมูลฉบับเต็ม (Full Text) โดยบันทึกข้อมูลจากหนังสือ The World Book Encyclopedia 1991

2. ฐานข้อมูล ซีดี-รอม ประเภทสื่อผสม (Multimedia) เป็นฐานข้อมูลสำเร็จรูปแบบ สื่อผสม สามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความบันเทิง โดยใช้สื่อต่าง ๆ ได้พร้อมกัน ได้แก่ ข้อความ เสียง ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ฐานข้อมูลซีดี - รอม Multimedia ที่จัดให้บริการในสำนักวิทยบริการ ได้แก่

2.1 WORLD ATLAS ให้ข้อมูลแผนที่ สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ แสดงสถิติของประเทศในทวีปต่าง ๆ ทั่วโลก พร้อมทั้งให้เสียงดนตรีเพลงชาติของประเทศเหล่านั้นด้วย

2.2 THE ANIMALS ให้เนื้อหาเกี่ยวกับสัตว์ ด้านลักษณะรูปร่าง ขนาด ลักษณะภูมิอากาศ ภูมิประเทศของถิ่นที่อยู่ อาหาร ให้ภาพและเสียง

2.3 THE SOFTWARE TOOLWORKS ENCYCLOPEDIA เป็นฐานข้อมูลสารานุกรม ให้ข้อมูลทั่วไป

2.4 ENCYCLOPEDIA OF SCIENCE AND TECHNOLOGY เป็นฐานข้อมูลสารานุกรมให้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แสดงภาพเคลื่อนไหวซึ่งจำลองแบบของอุปกรณ์กลไก หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ และให้ชีวประวัติบุคคลสำคัญด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

2.5 WHERE IN THE WORLD IS ? CARMEN IN SANDIEGO. ให้ความรู้เกี่ยวกับ สถานที่โดยการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ

2.6 JUST GRANDMA AND ME เป็นโปรแกรมของ LIVING BOOK ช่วยในการศึกษาภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น และภาษาสเปน โดยจำลองเหตุการณ์การเดินทางท่องเที่ยวไปยังที่ต่าง ๆ ของครอบครัวหนึ่ง

2.7 ARTHUR TEACHER TROUBLE เป็นโปรแกรมของ LIVING BOOK ช่วยในการศึกษาภาษาอังกฤษและภาษาสเปน โดยจำลองจากเหตุการณ์ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง

2.8 ALDUS PHOTOSTYLER เป็นโปรแกรมที่ใช้ช่วยในการจัดตกแต่งภาพ

การสืบค้นจากฐานข้อมูล ซีดี-รอม (CD-ROM) ที่ไม่มีในหอสมุด

เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นสมาชิกของข่ายงานความร่วมมือระหว่างหอสมุดมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค หรือข่ายงาน PULINET (Provincial University Library Network) ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค 12 แห่ง ได้จัดโครงการความร่วมมือทางวิชาการ ซึ่งมีข้อตกลงในการแลกเปลี่ยน และสื่อสารข้อมูลร่วมกัน เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอย่างกว้างขวาง ดังนั้น ถ้าหากคณาจารย์ นักวิจัย และนิสิต นักศึกษา ต้องการสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลที่ไม่มีในหอสมุดของเรา ก็สามารถขอใช้บริการสืบค้นจากฐานข้อมูลซีดี-รอม (CD-ROM) ที่มีบริการในหอสมุดของมหาวิทยาลัยในข่ายงาน PULINET ได้โดยติดต่อขอใช้บริการได้ที่งานเอกสารวิจัย สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รายชื่อฐานข้อมูล ซีดี-รอม(CD-ROM) ที่ให้บริการในหอสมุดข่ายงาน PULINET ได้แก่

1. ฐานข้อมูลทางด้านสังคมศาสตร์

1.1 ERIC (Educational Resources Information Center) ให้ข้อมูลบรรณานุกรมและสาระสังเขปของบทความวารสารทางการศึกษาในภาษาต่างประเทศ หอสมุดที่ให้บริการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.2 SOCIOFILE ให้ข้อมูลบรรณานุกรมและสาระสังเขปทางด้านสังคมวิทยา และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมข้อมูลบทความภาษาต่างประเทศ จากวารสารทั่วโลก รวมทั้งวิทยานิพนธ์ หอสมุดที่ให้บริการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.3 CROSS-CULTURAL CD เป็นฐานข้อมูลให้เนื้อหาฉบับเต็ม (Full Text) เกี่ยวกับชีวิตและสังคม หอสมุดที่ให้บริการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

2. ฐานข้อมูลทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2.1 AGRICOLA (Agricultural Online Access) ให้ข้อมูลบรรณานุกรมและบางรายการมีสาระสังเขป โดยรวบรวมข้อมูลจากสิ่งพิมพ์ทางการเกษตร หอสมุด ที่ให้บริการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

2.2 ASFA (AQUATIC SCIENCES & FISHERIES ABSTRACT) ให้บรรณานุกรมและสาระสังเขปด้านชีววิทยาและนิเวศวิทยาทางน้ำ การประมง ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางน้ำ หอสมุดที่ให้บริการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2.3 CHEM-BANK ให้ข้อมูลในสาขาเคมี ห้องสมุดที่ให้บริการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2.4 COMPENDEX PLUS ให้ข้อมูลบรรณานุกรมและสาระสังเขปทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ และเรื่องที่เกี่ยวข้อง ห้องสมุดที่ให้บริการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2.5 COMPUTER SELECT ให้ข้อมูลฉบับเต็มและบทความย่อในสาขาคอมพิวเตอร์ และเรื่องที่เกี่ยวข้องจากวารสารกว่า 150 ชื่อ ห้องสมุดที่ให้บริการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2.6 LIFE SCIENCES COLLECTION ON CD-ROM ให้ข้อมูลบรรณานุกรม และสาระสังเขปของวารสารและสิ่งพิมพ์สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ในภาษาต่างประเทศทั่วโลก ห้องสมุดที่ให้บริการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2.7 NTIS (National Technical Information Service) ให้ข้อมูลบรรณานุกรม และสาระสังเขปงานวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและวิศวกรรมศาสตร์ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ห้องสมุดที่ให้บริการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

2.8 SCIENCE CITATION INDEX เป็นข้อมูลบรรณานุกรมของเอกสารสาขาวิทยาศาสตร์ทั่วโลกที่ได้รับการอ้างถึง (Cited work) ตลอดจนบรรณานุกรมของเอกสารที่อ้างถึงเอกสารอื่น (Citing work) ห้องสมุดที่ให้บริการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3. ฐานข้อมูลที่มีข้อมูลทั้งทางด้านสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

3.1 DAO (DISSERTATION ABSTRACTS ONDISC) ให้ข้อมูลบรรณานุกรม และสาระสังเขปของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก และ บรรณานุกรมของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโททุกสาขาวิชา ของมหาวิทยาลัยทั่วโลก ห้องสมุดที่ให้บริการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3.2 GPO (Government Printing Office) ให้ข้อมูลบรรณานุกรมของสิ่งพิมพ์รัฐบาลของประเทศสหรัฐอเมริกา ในสาขาวิชาการเงิน บริหารธุรกิจ ประชากร การเกษตร การแพทย์ และการสาธารณสุข สิ่งพิมพ์ที่ได้รับรวบรวมประกอบด้วยหนังสือ รายงานการปฏิบัติงาน รายงานการวิจัย วารสารและแผนที่ ห้องสมุดที่ให้บริการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

4. **ฐานข้อมูลทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ**

4.1 **DRUG INFORMATION SOURCE** ให้ข้อมูลในสาขาเภสัชศาสตร์ รวบรวม

จาก

4.1.1 **American Hospital Formulary Service Drug Information** เป็นข้อมูลจากคณะผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับยาทุกชนิดที่หาได้ในประเทศสหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน

4.1.2 **Handbook on Injectable Drugs** เป็นข้อมูลเกี่ยวกับยาฉีดและยาที่อยู่ระหว่างการทดลอง

4.1.3 **International Pharmaceutical Abstracts** รวบรวมรายการอ้างอิงและสาระสังเขปจากวารสาร และเอกสารทางเภสัชศาสตร์ แพทยศาสตร์ และการดูแลสุขภาพ ห้องสมุดที่ให้บริการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

4.2 **MEDLINE (MEDLARS ONLINE)** ให้ข้อมูลบรรณานุกรมจากดรรชนีบรรณานุกรม ประกอบด้วย ชื่อบทความ ชื่อผู้แต่ง ชื่อวารสาร ทางการแพทย์ ปีที่ ฉบับที่ เล่มที่ พร้อมบทคัดย่อ ห้องสมุดที่ให้บริการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

4.3 **NURSING & ALLIED HEALTH** ให้ข้อมูลในสาขาพยาบาลศาสตร์และ วิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ห้องสมุดที่ให้บริการได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

4.4 **HEALTH PLAN** ให้ข้อมูลบรรณานุกรมและสาระสังเขปเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ห้องสมุดที่ให้บริการได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

4.5 **INFORMATION SCIENCE** ให้ข้อมูลและสาระสังเขปของสิ่งพิมพ์ด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ห้องสมุดที่ให้บริการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**หมายเหตุ จำนวนและรายชื่อฐานข้อมูลอาจเปลี่ยนแปลงได้
ตามการจัดหาของห้องสมุดสมาชิกข่ายงาน PULINET**

การสืบค้นฐานข้อมูล INDEX

วาสนา อนุवार*

ฐานข้อมูล INDEX เป็นฐานข้อมูลบทความทางวิชาการจากวารสารภาษาไทยที่มีในสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมีฐานข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 เป็นต้นไป เนื้อหาของบทความนั้นจะครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท จำนวนรายการทั้งหมด (ขณะนี้ 2536-2538) 2,355 รายการ

การสืบค้น สามารถค้นได้จาก ชื่อผู้แต่ง, ชื่อเรื่อง, ชื่อวารสาร, หัวเรื่อง ตัวอย่าง

พจนารถ สุพรรณกุล "คอมพิวเตอร์กับการประยุกต์ใช้งาน"
คอมพิวเตอร์ ส.ค.พ.ท. 20,106 (มี.ค.-เม.ย. 37) 62-65

1. คอมพิวเตอร์

ขั้นตอนการสืบค้น

1. การเข้าสู่ฐานข้อมูล
  - 1.1 ที่ C:\>.... พิมพ์ ISIS เพื่อเข้าสู่ฐานข้อมูล ISIS ก่อน แล้วกด **enter** รอสักครู่

* บรรณารักษ์ งานวารสารและหนังสือพิมพ์ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.2 จอจะปรากฏเมนูการค้นดังนี้

- C - Change data base
- L - Change dialogue language
- E - Data entry services
- S - Information retrieval services
- P - Sorting and printing services
- I - Inverted file services
- D - Data base definition services
- M - Master file backup / restore and exchange services
- U - System utilities
- A - Advanced program ming
- X - Exit (to MSDOS)

เลือก c

เลือก C เพื่อเข้าสู่ฐานข้อมูล

1.3 จอจะปรากฏ Data Base name : ---- พิมพ์ชื่อฐานข้อมูลที่ชื่อ INDEX

แล้วกด Enter

1.4 จอปรากฏเมนูการค้น (เมนูเดียวกับ 1.2)

เลือก s

1.5 จอปรากฏเมนูการค้น ดังนี้

- L - Change dialog language
- B - Browse Master file
- T - Display Terms dictionary
- S - Search formulation
- D - Display search results
- G - Execute previons search
- F - Change display format
- R - Recall query formulations
- P - Save search results
- X - Exit

2. การสืบค้น

2.1 เมื่อจอบปรากฏเมนูการสืบค้น (เมนูสืบค้นเหมือน 1.5) เลือก S (ทางเลือก S จะเป็นทางเลือกที่ทำให้เราสามารถค้นคืนคำหรือกลุ่มคำที่ต้องการ)

2.2 จอบปรากฏ Search expression ? พิมพ์คำหรือกลุ่มคำที่ต้องการลงไป

ตัวอย่าง เช่น ต้องการค้นหา การศึกษา เมื่อพิมพ์เสร็จเรียบร้อยแล้วกด Enter ดูว่ารายการนั้นมีกี่เรคอร์ด จอบจะปรากฏ ดังนี้

P = 2   การศึกษา

T = 10 # :   การศึกษา

2.3 ถ้าต้องการดูรายละเอียดและรูปแบบบัตรบรรณนี้ให้กดคีย์ $\approx$ เพื่อเปลี่ยนภาษา แล้วกด D จอบจะโชว์รายการต่าง ๆ ให้ดู กด Enter เพื่อเลือกรายการต่อไปได้

2.4 การออกเพื่อกลับสู่เมนูการค้นใหม่ให้กด Enter

2.5 จอบปรากฏเมนูการสืบค้น (เมนูเหมือนข้อ 1.5) เราเลือกทางเลือก T

2.6 จอบปรากฏคำว่า Key : --- พิมพ์คำที่ต้องการ แล้วกด Enter เลือกรายการ โดยกด enter เลื่อนไปเรื่อย

2.7 ถ้าต้องการรายการไหนให้มาร์กเรคอร์ดนั้นโดยกด Shift แซ่พร้อมกับกด S

2.8 รายการที่มาร์กไว้แล้วถ้าต้องการให้โชว์รายการ เราต้องเลื่อนเคอร์เซอร์ไปที่รายการสุดท้ายโดยกด end แล้วกด $\approx$ แล้วกด X แล้วจอบจะปรากฏรายการต่าง ๆ กด enter จอบจะปรากฏรายการแต่ละรายการว่ามีกี่เรคอร์ด เช่น เราพิมพ์คำว่า ศาลโลก จอบก็จะโชว์ให้ดูดังนี้

P = 1   ศาลโลก

T = 2 # 3 :   ศาลโลก

2.9 เมื่อดูรายการแล้วว่าไม่มีเรคอร์ด ถ้าต้องการโชว์รายการบรรณนี้ให้กด D แล้วเลื่อนดูรายการละเอียดโดยกด Enter ไปเรื่อย ๆ จนถึง End of display กด enter จอบจะกลับไปสู่เมนูการสืบค้นอีกครั้ง เป็นการจบการสืบค้น

ไทย - ลาว ร่วมใจพัฒนาวิชาการ

สายใจ ชูปวา *

จากการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เช่น หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี หอสมุดวิชาเฉพาะ หอสมุดเฉพาะของกรมกองต่าง ๆ (ป่าไม้ เกษตร อุตสาหกรรมการค้า กฎหมาย) หอสมุดมหาวิทยาลัย หอสมุดโรงเรียน และห้องสมุดหมู่บ้าน มักมีสภาพและปัญหาในการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกันกล่าวคือ

1. ห้องสมุด มีสถานที่คับแคบไม่เพียงพอต่อการให้บริการ เพราะขณะนี้ มีนักเรียนและผู้สนใจใช้ห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น ปัญหาตัวอาคาร ตึกที่เป็นห้องสมุดจริง ๆ คับแคบ มีอาณาเขตจำกัดและห้องสมุดวิชาเฉพาะบางแห่งต้องยุบเลิกไป เนื่องจากต้องใช้สถานที่นี้เพื่อกิจการอื่นที่มีความจำเป็นและเร่งด่วนกว่า เป็นต้น

2. บรรณารักษ์หรือผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานทางสาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และมีหลายคนที่เรียนจบจากสาธารณรัฐสหภาพโซเวียตรัสเซีย เมื่อกลับมาปฏิบัติงานห้องสมุดได้พบปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุด ซึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

2.1 ขาดคู่มือในการปฏิบัติงานการให้หัวเรื่อง การจัดหมวดหมู่และทำบัตรรายการหนังสือ (ระบบดิอัว) จึงเป็นปัญหาในการจัดหนังสือให้เป็นระบบและมีระเบียบได้ หนังสืออีกจำนวนมากยังคงตั้งหรือกองไว้ ไม่มีการจัดเก็บให้เป็นหมวดหมู่หรือเป็นระบบ

2.2 ก่อนที่บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุด จากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จะเดินทางเข้ามารับการอบรมครั้งนี้ เคยผ่านการอบรมสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์มาแล้วประมาณ 25 คน แต่ไม่สามารถดำเนินงานห้องสมุดให้เป็นระบบและมีระเบียบได้

3. ด้านงานบริการของห้องสมุดในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ขณะนี้ยังมีปัญหาค่อนข้างมาก เพราะบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบห้องสมุด ขาดความรู้ เทคนิค ประสบการณ์และเทคโนโลยีในงานบริการ โดยเฉพาะการป้อนข้อมูลต่าง ๆ ในเครือข่ายงานห้องสมุด ฯลฯ

* นักวิชาการศึกษาระดับ 6 หัวหน้าฝ่ายพัฒนาสารนิเทศเพื่อบริการชุมชน สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

4. งบประมาณของชาติมีจำนวนจำกัด ในส่วนเงินบริหารห้องสมุดหรือซื้อหนังสือต่าง ๆ ยากลำบากมากและเป็นปัญหาเหมือนกันทั่วประเทศ สิ่งสำคัญขณะนี้คือ หอสมุดแห่งชาติต้องรับภาระหนักมาก คือเป็นตัวแทนให้ห้องสมุดต่าง ๆ ของประเทศโดยการขอทุนจากต่างประเทศ ช่วยซื้อหนังสือหรือขอรับบริจาคหนังสือและครุภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้ห้องสมุดเป็นมาตรฐานต่อไปในอนาคต

จากคำกล่าวของอาจารย์กงเดือน เนตตะวง ผู้อำนวยการหอสมุดแห่งชาติลาวในการมาบรรยายในหัวข้อ "ปัจจุบันและอนาคตของห้องสมุดในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว" มีความเห็นซึ่งท่านอยากให้ห้องสมุดทุกประเภทในประเทศของท่านก้าวไปให้ถึง Library Tomorrow ให้ได้ในอนาคตนี้ โดยได้เสนอโครงการขอความร่วมมือทางวิชาการกับประเทศไทย ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการพัฒนาห้องสมุดทุกประเภทให้มีมาตรฐาน พร้อมทั้งเป็นแหล่งความรู้แหล่งค้นคว้าและเป็นสถาบันการศึกษาที่มุ่งปลูกฝังให้ทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย มีนิสัยรักการอ่านเพื่อนำความรู้จากการอ่านไปพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งด้านอาชีพ ชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติให้ดีขึ้นเป็นลำดับ ด้วยเหตุผลดังกล่าวท่านอาจารย์กงเดือน เนตตะวง จึงได้นำสภาพและปัญหาของการดำเนินงานห้องสมุดในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นพื้นฐาน และเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2537 ซึ่งเป็นวันที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จัดงานขึ้นเพื่อเชิดชูพระเกียรติขององค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเพื่อเป็นสิริมงคลแก่มหาวิทยาลัยและในวันดังกล่าว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงมีพระกระแสรับสั่งต่ออธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ซึ่งขณะนั้น คือ รศ.ดร.บุญชม ศรีสะอาด โดยพระองค์ท่านทรงมีพระราชดำริที่จะให้บุคลากรของหอสมุดแห่งชาติลาว ได้มาศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ซึ่งขณะนี้ได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นมหาวิทยาลัยมหาสารคามแล้ว จึงนับได้ว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณและเป็นสิริมงคลต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม อย่างล้นพ้นหาที่สุดมิได้ หลังจากนั้น ท่านอธิการบดี รศ.ดร.บุญชม ศรีสะอาด จึงได้นำเรื่องดังกล่าวปรึกษากับ ผศ.วิภา วิสเพ็ญ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ ดร.สุจินบุตรดีสุวรรณ หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และศ.ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ เพื่อร่วมกันจัดทำโครงการให้ความร่วมมือทางวิชาการสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์แก่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รวมเวลา 5 ปี โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2542 ซึ่งโครงการต่าง ๆ ประกอบ ด้วย การฝึกอบรมระยะสั้น 5-10 วัน การฝึกอบรมระยะยาว 5 เดือน

(1 ภาคเรียน) รวมทั้งการศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ด้วย สำหรับรายละเอียดแต่ละโครงการภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสำนักวิทยบริการได้นำเสนอผู้อำนวยการหอสมุดแห่งชาติร่วมพิจารณาแล้ว โดยกำหนดหัวเรื่องการฝึกอบรมและการศึกษาตามรายการดังนี้

1. โครงการฝึกอบรมระยะสั้น 5-10 วัน

- 1.1 การดำเนินงานห้องสมุดอย่างง่าย อบรมระหว่างวันที่ 22-27 พฤษภาคม 2538
คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมคือ บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด รับจำนวน 35 คน
- 1.2 การวิเคราะห์หมวดหมู่และทำบัตรรายการหนังสือ อบรมช่วงเดือนธันวาคม 2538
คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมคือ บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด รับจำนวน 25 คน
- 1.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน อบรมระหว่างเดือนกรกฎาคม 2539
คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมคือ บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด รับจำนวน 35 คน
- 1.4 การจัดทำหนังสือที่ดีสำหรับเด็ก อบรมระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2539
คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมคือ บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด รับจำนวน 25 คน

2. โครงการฝึกอบรมระยะยาว 5 เดือน (1 ภาคเรียน)

หลักสูตร 1 ภาคเรียน คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมต้องเป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด รับจำนวน 10-15 คน อบรมระหว่างวันที่ 27 พฤศจิกายน 2538 ถึง วันที่ 12 เมษายน 2539

3. โครงการการศึกษาระดับปริญญาตรี - โท

ปริญญาตรี (หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา เอกบรรณารักษศาสตร์)

หลักสูตร 4 ปี คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรี ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า รับจำนวน 5-10 คนต่อปี

หลักสูตร 2 ปี คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรี ต้องสำเร็จการศึกษาระดับไม่ต่ำกว่าชั้นอนุปริญญาหรือเทียบเท่า รับจำนวน 5-10 คนต่อปี

ปริญญาโท (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์)

หลักสูตร 2 ปี คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโท ต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า รับจำนวน 3-5 คนต่อปี

สำหรับหลักสูตรโครงการการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท นั้นเหมือนกันกับหลักสูตรที่ใช้เรียน ในประเทศไทยทุกประการ

ประเทศไทยในฐานะเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา และด้วยความรักความผูกพันที่มีต่อกันฉันท์พี่น้องระหว่างลาว-ไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังมีความแน่นแฟ้นมั่นคง และด้วยพระบารมีปกเกล้าของชาวไทยและชาวลาว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีท่านทรงให้ความสนพระทัยและห่วงใยมิตรประเทศโดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาก ดังจะเห็นได้จากการเสด็จเยือนประเทศลาวบ่อยครั้งมาก จนกระทั่งท่านพระองค์ได้มีพระกระแสรับสั่งต่อรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ในวันที่ 2 พฤศจิกายน 2537 เพื่อให้มหาวิทยาลัยช่วยเหลือทางด้านวิชาการ สาขาบรรณารักษศาสตร์แก่บรรณารักษ์ หรือผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบห้องสมุดของประเทศลาวเพื่อช่วยเป็นกำลังในการพัฒนาห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ให้ได้มาตรฐานเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารและแหล่งค้นคว้าที่แท้จริง ดังคำกล่าวที่ว่า ห้องสมุดเปรียบเสมือนหัวใจของการศึกษา” เพราะห้องสมุดจะเป็นแหล่งการศึกษาที่มุ่งปลูกฝังให้ทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย มีนิสัยรักการอ่าน และสามารถนำความรู้ต่าง ๆ ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติให้ทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้านได้

โครงการให้ความร่วมมือทางวิชาการ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์แก่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีระยะเวลาต่อเนื่อง 5 ปี ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคาดหวังว่า โครงการต่าง ๆ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว นี้ จะบังเกิดประโยชน์ต่อบุคลากรซึ่งเข้ามารับการศึกษาและการอบรมอย่างแน่นอน พร้อมทั้งเชื่อมั่นว่าทุกคนสามารถนำความรู้เทคนิค และประสบการณ์ที่ได้ไปใช้หรือประยุกต์ใช้ตามแต่สภาพที่เป็นอยู่ของห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ในประเทศลาวให้มีระเบียบ เป็นระบบ รวดเร็วและมีประสิทธิภาพต่อการให้บริการศึกษาค้นคว้าในโอกาสต่อไป

โครงการนี้นับว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณต่อบุคลากรอันประกอบด้วยบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอย่างหาที่สุดมิได้ ด้วยน้ำพระทัยของพระองค์ท่านต่อการพัฒนาห้องสมุดในประเทศลาว ให้มีความรุดหน้าเท่าเทียมกับประเทศเพื่อนบ้านประชาชนลาว ทุกคนรู้สึกภาคภูมิใจและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่พระราชทานโครงการให้ความร่วมมือทางวิชาการสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์แก่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในพระราชูปถัมภ์ของพระองค์ท่านและมหาวิทยาลัยมหาสารคามรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์ท่านให้เกียรติภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสำนักวิทยบริการ เป็นแหล่งให้ความรู้และการศึกษาแก่บุคลากรผู้รับผิดชอบห้องสมุดของประเทศลาว ถือได้ว่าโครงการนี้เป็นสิริมงคลยิ่งต่อภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสำนัก วิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคามด้วยเช่นกัน

สำหรับโครงการอบรมระยะสั้น 5-10 วัน โครงการแรกเรื่อง "การดำเนินงานห้องสมุดอย่างง่าย" อบรมระหว่างวันที่ 22-27 พฤษภาคม 2538 ซึ่งได้ผ่านไปแล้วนั้นมี ผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 35 คน เป็นบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประเภทต่าง ๆ สำหรับกิจกรรมตลอดการอบรม ประกอบด้วย การบรรยาย การฝึกปฏิบัติและการสาธิต รวม 5 วัน และการศึกษาดูงานห้องสมุดต่าง ๆ 1 วัน บรรยายภาคในการอบรม ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนมีความตั้งใจจริงในการเข้ารับการอบรมครั้งนี้ อย่างน่าพึงพอใจ สังเกตได้จากการตอบข้อซักถาม การฝึกปฏิบัติและการสาธิตทุกคนมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ เทคนิค และวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานห้องสมุดของตนได้

การประเมินผลโครงการ ให้ความร่วมมือทางวิชาการสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง "การดำเนินงานห้องสมุดอย่างง่าย" ระหว่างวันที่ 22 - 27 พฤษภาคม 2538 สรุปได้ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นต่อเนื้อหาในการบรรยายว่า มีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการจัดอบรมมากที่สุด ในส่วนของเอกสารการอบรมและคู่มือต่าง ๆ ที่จัดให้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมาก

2. ด้านวิทยากร

วิทยากรทุกท่านมีเทคนิคในการถ่ายทอดเนื้อหาได้ดี ได้รับความสนใจ ผู้เข้ารับการอบรม มีความเข้าใจได้เป็นอย่างดี

3. ด้านภาษา

ผู้เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการอ่าน การฟัง ภาษาไทยได้อย่างดี

4. สิ่งประทับใจ

- ผู้เข้ารับการอบรมประทับใจในการต้อนรับอย่างมาก ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นและเป็นกันเองที่สุด
- วิทยากรทุกคนมีน้ำใจไมตรีและมีเทคนิคการถ่ายทอดเนื้อหาได้ดี พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้มีการซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดเวลา
- ที่พักที่จัดให้ (โรงแรมวสุ) มีความสะอาด สะอาด สบาย และอาหารที่จัดให้ทุกมื้ออร่อยมาก

มูม....เก็บตก

รุ่งทิพย์ เจริญศักดิ์*
วาสนา อุนวาร์**
รุ่งฤดี ภูษมศรี***

เคเบิลทีวีใยแก้ว มหัศจรรย์ความบันเทิงยุคใหม่

มนุษย์เริ่มติดต่อกันได้จากระยะทางไกล ๆ นับตั้งแต่รหัสมอร์ส (การเคาะเป็นรหัสแล้วถอดออกเป็นข้อความ) เมื่อประมาณ 150 ปีมาแล้ว มาถึงยุคโลกาภิวัตน์นี้ ความต้องการติดต่อสื่อสารกันก็นับวันจะทวีมากขึ้น จากโทรเลขมาเป็นโทรศัพท์ โทรภาพ โทรทัศน์ และเข้าสู่ปีแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมนุษย์ยังมีกิจกรรมทั้งด้านการงาน สังคมติดต่อทางไกล การศึกษาและการบันเทิงอื่น ๆ มากมาย

หนึ่งในอุปกรณ์สำคัญที่ทุกครัวเรือนจะขาดเสียมิได้คือ เครื่องรับโทรทัศน์ ถึงแม้บ้านเราจะมีทีวีให้ดูถึง 5 ช่อง แต่ดูเหมือนว่าความต้องการของเรา ไม่ได้หยุดแค่ตรงนี้ หลายต่อหลายครั้งเราไม่ได้ดูรายการที่สนใจ เราพลาดรายการสำคัญเพราะไม่สามารถจัดเวลาให้ตรงกันได้

รายการบางรายการขาดเนื้อหาสาระไม่คุ้มค่าเวลา สุขภาพก็เสียไป เราสามารถรับรู้เหตุการณ์สำคัญ ๆ ในส่วนต่าง ๆ ของโลกได้ ตลอดจนความบันเทิงต่าง ๆ ที่ยึดเยียดมาให้เราซึ่งแตกต่างกับรสนิยมโดยสิ้นเชิง และหลายต่อหลายครั้งเมื่อได้มีโอกาสชมรายการดี ๆ ภาพที่รับจากโทรทัศน์กลับไม่ชัดเจนอีก

แต่นับจากที่องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ได้ให้สัมปทานเอกชนติดตั้งโทรศัพท์จำนวน 3 ล้านเลขหมาย ก็มีการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ในการสื่อสารสัญญาณ ซึ่งเปรียบเสมือนหนึ่งมี Super Highway สามารถรองรับการสื่อสารที่คับคั่งและมีประสิทธิภาพเหนือระบบธรรมดา นั่นคือการใช้สายเคเบิลใยแก้วนำแสง "Optical Fiber" ซึ่งสามารถส่งภาพและเสียงได้คมชัดและไม่จำกัดปริมาณจากทั่วทุกมุมโลกมายังจุดที่ต้องการ และเป็นจุดกำเนิดเคเบิลทีวีผ่านระบบสายใยแก้วนำแสงมาให้เราได้สัมผัส นับแต่รายการที่เลือกสรรมาให้เราได้รับทั้งข่าวสาร สารคดีทันสมัยจากทั่วโลก

* บรรณารักษ์หัวหน้างานบริการ ฝ่ายหอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** บรรณารักษ์งานวารสารและหนังสือพิมพ์ ฝ่ายหอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

*** นักวิชาการศึกษา ฝ่ายพัฒนาสารนิเทศเพื่อบริการชุมชน สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รายการบันเทิงที่เลือกได้ตามรสนิยม หรือแม้แต่การศึกษาทางไกล ก็สามารถเลือกดูเลือกศึกษาได้
ที่บ้านด้วยคุณภาพทั้งเสียงและภาพประจักษ์หนึ่งได้ไปดู ไปรู้ ไปเห็น ณ สถานที่นั้น ๆ ด้วยตนเอง

คำว่า CATV แรกเริ่มเดิมทีมาจาก Community Antenna Television ซึ่งหมายถึงการบริการ
โดยใช้สายอากาศร่วม เดิมนั้นเราหมายถึงเคเบิลทีวีแล้ว ด้วยความหมายอย่างเดียวกันคือ ลูกค้า
ไม่ต้องใช้สายอากาศ จานรับสัญญาณหรืออุปกรณ์กรูกรังบนหลังคาเพิ่มขึ้น เพราะ “สัญญาณทิพย์”
ได้ส่งผ่านมาทางสายเคเบิลใยแก้วนำแสงและสายเคเบิลแกนร่วมหรือที่เรียกว่า “สายโคแอกเซียล”
(Coaxial Cable) จนถึงประตูบ้านลูกค้าอยู่ในขณะนี้ด้วยระบบ Hybrid Fiber Coaxial แตกต่างกับระบบ
เดิมที่ใช้คลื่นไมโครเวฟ ซึ่งไม่สามารถป้องกันการรบกวนจากฝนตก หมอกพายุแม่เหล็ก
จากธรรมชาติได้

การส่งสัญญาณเคเบิลทีวีผ่านสายเคเบิลใยแก้วนำแสง จะเริ่มจากสถานีต้นทาง “Head End” ซึ่ง
เป็นห้องส่งและผลิตรายการโดยวิศวกรและเทคนิคผู้เชี่ยวชาญการติดตั้งด้านข่ายสายใช้ Super Trunk
ซึ่งเป็นสายเคเบิลใยแก้ววางตามท่อร้อยสายใต้ดินเชื่อมโยงกับสถานีทวนสัญญาณเพื่อขยายสัญญาณทั่ว
กรุงเทพฯ มากกว่า 20 แห่ง เช่น ชุมสายสุขุมวิท เฟลนิจิต ลาดพร้าว ฯลฯ นำสัญญาณผ่านไปในรูปของ
คลื่นแสงผ่านสถานีทวนสัญญาณเหล่านี้ไปถึง AM Node ซึ่งเป็นสถานีแปลงสัญญาณแสงเป็นสัญญาณ
ไฟฟ้า

หลังจากนั้น สัญญาณจะผ่านต่อไปทางสายเคเบิลแกนร่วม (สาย Coaxial) ไปยังอาคาร
บ้านเรือน ตึกกรมบ้านช่องทุกมุมเมือง

ที่มา : จัดทำโดย บริษัท เทเลคอมฝีกอบรมและพัฒนา จำกัด ในเครือบริษัท เทเลคอมเอเชีย
คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

ดาต้าเบส. “เคเบิลทีวีใยแก้ว มหัตศรรยค์ความบันเทิงยุคใหม่,” ประชาชาติธุรกิจ 10-12 กรกฎาคม
2538, หน้า 56

“อินเทอร์เน็ต” ทางด่วนข้อมูลเส้นทางแรก

เพียงจะมีการเฉลิมฉลองการครบรอบปีที่ 25 ของ “อินเทอร์เน็ต” ไปเมื่อปีที่แล้ว (พ.ศ.2537 หรือ ค.ศ. 1994) ถ้าว่ากันในปีนี้ “อินเทอร์เน็ต” ก็มีอายุถึง 26 ปีแล้ว จะว่าไปแล้วความนิยมชมชอบในตัวอินเทอร์เน็ตนั้นขยายตัวอย่างรวดเร็วคุดอกมาเป็นตัวเลขที่ดูออกจะน่ากลัวเอาการ อยู่ในแต่ละเดือน จะมีผู้ใช้งานใหม่ที่เข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นถึงร้อยละสิบหรือ 10 เปอร์เซ็นต์ ถ้าจะว่ากันโดยการคำนวณหรือการคาดการณ์แล้ว (ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากหรือแทบจะเป็นไปไม่ได้เลย) จำนวนผู้ใช้ จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจะมีจำนวนมากกว่าพลเมืองทั้งหมดของโลกเราภายในปี พ.ศ. 2546 หรือ ค.ศ. 2003 นั่นคือภายในเวลา 8 ปี นับจากนี้ไปเท่านั้น

ประวัติศาสตร์ของ “อินเทอร์เน็ต” เริ่มต้นจากการเป็นระบบเน็ตเวิร์กที่ใช้กันภายในกระทรวงกลาโหม ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นที่มหาวิทยาลัยชื่อดังแห่งหนึ่งของสหรัฐอเมริกา คือ มหาวิทยาลัย ลอสแอนเจลิส แคลิฟอร์เนีย หรือที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า “ยูซีแอลเอ” (UCLA) ถ้าจะว่าไปแล้วยูซีแอลเอ นับได้ว่าเป็นหน่วยแรก หรือจุดแรกของอินเทอร์เน็ตก็ว่าได้ ซึ่งมักจะเรียกจุดเชื่อมของอินเทอร์เน็ตนี้ว่า “โหนด” (Node) ระบบเน็ตเวิร์กตัวนี้จะเรียกว่า “อาร์ปาเน็ต” (ARPANET) การพัฒนาระบบเน็ตเวิร์กที่ว่านี้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2512 หรือปี ค.ศ.1969

อีกสองปีต่อมา คือ เมื่อปี พ.ศ.2514 จำนวนโหนดของ “อาร์ปาเน็ต” เพิ่มขึ้นเป็น 15 และจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ทำหน้าที่เป็นตัวจัดการข้อมูลหรือที่เรียกว่า “โฮสต์” (Host) มีถึง 23 ตัว และจำนวนโฮสต์ได้เพิ่มขึ้นเป็น 62 ตัว ในปี พ.ศ. 2517 และจำนวนโฮสต์ได้เพิ่มขึ้นเป็น 235 ตัว 500 ตัว และ 1,000 ตัว ภายในปี พ.ศ. 2525 พ.ศ. 2526 และพ.ศ. 2527 ตามลำดับ

พอถึงปี พ.ศ. 2529 ได้มี “เนชั่นแนล ไซแอนซ์ ฟาวนด์ชัน” (National Science Foundation) หรือเรียกกันย่อ ๆ ว่า “เอ็นเอสเอฟ” ได้ก้าวเข้ามาทำหน้าที่ในการจัดการระบบเน็ตเวิร์กของอินเทอร์เน็ต และได้ติดตั้งศูนย์ “ซูเปอร์คอมพิวเตอร์” ถึงห้าศูนย์นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจำนวนผู้เชื่อมต่อเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตก็เพิ่มขึ้นมากมายราวกับการระเบิด ในปีเดียวกันนี้เองจำนวนโฮสต์ได้เพิ่มเป็น 2,000 ตัวในเดือนกุมภาพันธ์ พอถึงเดือนพฤศจิกายน ยอดจำนวนโฮสต์ได้เพิ่ม เป็น 5,000 ตัว

ก้าวถึงปีพ.ศ. 2530 “เนชั่นแนล ไซแอนซ์ ฟาวนด์ชัน” หรือ “เอ็นเอสเอฟ” ได้มอบการจัดการระบบเครือข่ายอันนี้ให้กับบริษัท “เมอร์ริต เน็ตเวิร์ก” (Merrit Network) ต่อมาบริษัทเมอร์ริต เน็ตเวิร์ก ได้ร่วมมือกับ บริษัทยักษ์ใหญ่ทางด้านคอมพิวเตอร์ คือ บริษัท “ไอบีเอ็ม” และบริษัทยักษ์ใหญ่ทางด้าน การสื่อสาร คือ บริษัท “เอ็มซีไอ” ตั้งบริษัทที่ไม่ได้มุ่งเน้นในการทำกำไรหากมุ่งในการค้นคว้าวิจัยขึ้นมา ทำหน้าที่ดูแลตัวที่ทำหน้าที่เป็นกระดูกสันหลังของระบบอินเทอร์เน็ตที่เรียกกันว่า อินเทอร์เน็ต “แม็ก โบน”

(Internet Back Bone) หรือที่เรียกชื่อย่อ ๆ ว่า “เอ็นเอสเอฟเน็ต” (NSFNET) บริษัทดังกล่าวมีชื่อว่า “แอดวานซ์ เน็ตเวิร์กแอนด์เซอร์วิส” (Advanced Network & Service) หรือมักเรียกกันย่อ ๆ ว่า “เอเอ็นเอส” (ANS)

บริษัทเอเอ็นเอสนี้ก่อตั้งขึ้นประมาณปี พ.ศ. 2533 ซึ่งเป็นปีเดียวกับที่ตัว “อาร์ปาเน็ต” ไม่มี อีกต่อไปแล้วและต่อมา “เอเอ็นเอส” ได้ขายเครือข่ายเหล่านี้ให้กับบริษัทอเมริกันออนไลน์และผู้ที่ดูแล เครือข่ายหลักของอินเทอร์เน็ตก็คือ “เอเอ็นเอส/เอโอแอล” และบรรดาบริษัทที่ทำหน้าที่ให้บริการทางด้านเครือข่ายซึ่งมี “เอ็มซีไอ” และ “สปรีนต์” (Sprint) มาถึงตรงนี้หน้าที่ของการดูแลและบำรุงรักษา เครือข่ายหลักของอินเทอร์เน็ตได้ตกเป็นภาระของบริษัทเอกชนแล้ว อินเทอร์เน็ตได้ก้าวข้ามจากการ เป็นระบบเครือข่ายเพื่อการป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกา มาเป็นเครือข่ายเพื่อ สนองงานธุรกิจที่ใหญ่โตที่สุดในโลกแล้ว

ปี พ.ศ. 2534 จำนวนโฮสต์ได้เพิ่มขึ้นเป็น 376,000 ตัวในเดือนมกราคม และเพิ่มเป็น 617,000 ตัวในเดือนตุลาคมและอัตราการเพิ่มขึ้นเป็นไปอย่างค่อนข้างน่าหวาดกลัว คือ เพิ่มเป็น 1,000,000 ตัวในปี พ.ศ. 2535 เพิ่มเป็น 2,000,000 ตัวในปี พ.ศ. 2536 เพิ่มเป็น 3,000,000 ตัว พร้อมกับการฉลองครบรอบปีที่ 25 ในปี พ.ศ. 2537 และเพิ่มเป็น 4,000,000 ตัว ในปีพ.ศ. 2538 นี้

การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของบรรดา “โฮสต์” และผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตได้ผลักดันให้ตัวอินเทอร์เน็ต เองกลายเป็นธุรกิจที่ทำรายได้เลี้ยงตัวเองและมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นธุรกิจที่ทำกำไรจำนวนมหาศาล จึงมี การพัฒนาตัวที่ทำหน้าที่เชื่อมต่อเข้ากับเครื่องอินเทอร์เน็ตไว้ในตัวระบบปฏิบัติการยอดนิยมอย่าง “วินโดวส์ 95” และ “ระบบ 7.5” ของเครื่องแมคอินทอชดูเหมือนว่าทางไมโครซอฟท์ จะเอาจริงเอาจังกับการ เข้าร่วมเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอันนี้ โดยเฉพาะสำหรับผู้ใช้งาน “วินโดวส์ 95” นอกจากจะเชื่อมต่อกับ เครือข่ายของอินเทอร์เน็ตได้ทันทีแล้ว ยังสามารถเชื่อมต่อกับระบบเครือข่าย ของไมโครซอฟท์เองที่ สามารถให้บริการด้านคำปรึกษาแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้งาน ของเราได้ด้วย

แต่อย่างไรก็ดี ระบบอินเทอร์เน็ตยังไม่สามารถสนองงานที่ต้องใช้การรับส่งข้อมูลจำนวนมากศาล อย่างการส่งสัญญาณ “มัลติมีเดีย” ในแบบ “เรียลไทม์” ได้มีการวิจัยและพัฒนาระบบเน็ตเวิร์กที่มี “แบนด์วิด” กว้างกว่าในปัจจุบัน ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในเรื่องนี้ก็คือ “เอเอสเอฟ” ที่เพิ่งวาง มือจาก อินเทอร์เน็ตไปเมื่อวันที่ 30 เมษายน ปีนี้เอง

ทุกวันนี้ “เนชั่นแนล ไซอันซ์ ฟาวนด์ชัน” ได้ทุ่มทุนไปกับการพัฒนาระบบเน็ตเวิร์กที่เรียกว่า (Very-High-Speed Backbone Network Service) ที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า “วีบีเอ็นเอส” (vBNS) ซึ่ง

คาดการณ์กันว่าความเร็วในการส่งข้อมูลจะเพิ่มจาก 1.5 เอ็มบีพีเอส (Mbps เมกะบิตต่อวินาที) ของ เอ็นเอสเอฟเน็ตที่ใช้มาตรฐานวงจรแบบที่ 1 (T1) เป็น 155 เอ็มบีพีเอส (Mbps) โดยใช้มาตรฐานวงจรแบบ “โอซี-3” (OC-3) และเพิ่มเป็น 622 เอ็มบีพีเอสโดยใช้ “โอซี-12” (OC-12) และจะเพิ่มเป็น 2.5 จีบีพีเอส (Gbps-กิกาบิตต่อวินาทีหรือ ล้านบิตต่อวินาที) โดยใช้ “โอซี-48” (OC-48) ภายใน ปี พ.ศ. 2541

การทำงานในอนาคตของเราย่อมหลีกเลี่ยงทางด่วนข้อมูลไปไม่พ้นและแน่นอนว่าทางด่วนข้อมูล กำลังพัฒนาในด้านความกว้างขวางของเส้นทาง (หรือที่เรียกกันว่า “แบนด์วิดท์”) เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการจราจรติดขัดแบบยากที่จะแก้ไขอย่างยุคสมัยของเราในปัจจุบันยิ่งเรียกร้องให้เราจำต้องอาศัยทางด่วนข้อมูล ในกิจกรรมที่กว้างขวางยิ่งขึ้นไปอีก

สิริชัย พุตระกุล. “ อินเทอร์เน็ต ทางด่วนข้อมูลเส้นทางแรก.” ประชาชาติธุรกิจ 10-12 กรกฎาคม 2538, หน้า 57.

เนคเทคปรับตัวระยะยาวรับแผนฯ 8 ยึด 4 แนวทางหลักหวังยกระดับธุรกิจ

“เนคเทค” มองการณ์ไกล วางแผนระยะยาวรับแผนฯ 8 ยึด 4 แนวทางเดิมมุ่งพัฒนา ไมโคร อิเล็กทรอนิกส์ ไทโรคมานาคม ฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์ ยกกระตือรือร้นเป็นกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ มีบริษัทในเครือ เป็นแถว ประสานมือที่เอ่พัฒนาบริการบนเคเบิลใยแก้ว

นายยงยุทธ ยุทธวงศ์ ผู้อำนวยการ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เปิดเผย “ประชาชาติธุรกิจ” ว่า ในอีก 4-5 ปีข้างหน้า ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) จะมีสถานภาพเป็นกลุ่มบริษัทขนาดใหญ่ที่มีบริษัทลูกในเครือเป็นจำนวนมาก โดยเริ่มจากบริษัท อินเทอร์เน็ต ประเทศไทย จำกัด และบริษัท เทคสยาม จำกัดในเวลานี้

ทั้งนี้ เนื่องจากเนคเทคมีฐานะเป็นเลขาธิการคณะกรรมการสารสนเทศแห่งชาติ (NITC) ต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ และเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ เป็นศูนย์กลางที่ทำงานใกล้ชิดกับ In House Lab ฯลฯ การแยกบริษัทออกมาทำให้เกิดความคล่องตัวมากขึ้น อย่างไรก็ตาม จะไม่แยกส่วนของงานวิจัยและพัฒนาออกมา เพราะเป็นหน้าที่หลักของเนคเทค

“ผมอยากให้เนคเทคตั้งบริษัทเพื่อบริการเคเบิลทีวีผ่านคู่สายโทรศัพท์ด้วยซ้ำไปแต่ในหลักการแล้วไม่ได้อยู่ในไลน์ของเรา” นายยงยุทธกล่าว

ขณะที่ ดร.ไพรัช ธัชยพงษ์ ผู้อำนวยการของเนคเทค กล่าวกับ “ประชาชาติธุรกิจ” ว่าเนคเทค สนใจเข้าร่วมทุนกับบริษัท มัลติมีเดีย จำกัด บริษัทร่วมทุนขององค์การโทรศัพท์ 4 และเอกชนเพื่อทำ ธุรกิจวางข่ายสายเคเบิลทีวี รวมไปถึงบริการสื่อสารโทรคมนาคมที่ต้องใช้เทคโนโลยี และไม่มีผู้กล้า ลงทุนด้วย แต่ไม่สามารถระบุได้ว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน

นอกจากนี้ เนคเทคกำลังจัดทำแผนดำเนินงาน สำหรับปี 2540-2545 ให้เสร็จในเดือน กันยายนนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และแนวโน้มตลาด ไอทีในอนาคต

แผนที่จัดทำขึ้น ยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยี 4 สาขา คือ

1. ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ขั้นตอนการออกแบบแผงวงจรรวม หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในระบบ ตรวจวัดสิ่งแวดล้อม
2. โทรคมนาคม ซึ่งเน้นพัฒนาบริการเสริมบนคู่สายโทรศัพท์ “ด้านโทรคมนาคมเรากำลัง พัฒนาระบบจดจำเสียงพูด (Voice Recognition) ซึ่งโปรแกรมบนชุมสาย และอุปกรณ์ปลายทาง สำหรับการสอบถามเลขหมายโทรศัพท์”
3. ซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้องกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์และมัลติมีเดีย โดยมีแนวคิดผลักดันให้มี สถาบันมัลติมีเดียเกิดขึ้น
4. ด้านฮาร์ดแวร์ เช่น ไฟเบอร์ออปติก, เลเซอร์ และคอมพิวเตอร์ ที่นำมาใช้ในอุตสาหกรรม การผลิต

ดร.พันธ์ศักดิ์ ศิริรัชตพงษ์ รองผู้อำนวยการเนคเทค กล่าวเสริมว่า ในแผนฯ 8 จะสนับสนุน การวิจัย และพัฒนา ร่วมกับเอกชนขนาดกลาง และเล็กมากขึ้น เพราะในระยะยาวเทคโนโลยีท้องถิ่น มีความ สำคัญมาก บทบาทของเนคเทคเริ่มขยายสู่ธุรกิจให้คำปรึกษาด้านไอทีแก่เอกชนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ หลังจาก คณะกรรมการสารสนเทศแห่งชาติ (NITC) มอบหมายเนคเทคให้คำปรึกษาแก่หน่วยงาน ราชการด้วย เช่น โครงการ GI-NET ซึ่งเป็นเครือข่ายสารสนเทศของรัฐ

“เป้าหมายของแผนฯ 8 จึงไม่ต่างจากแผนฯ 7 ที่ส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในประเทศให้ มาก จนถึงวางรากฐานอุตสาหกรรมการผลิตเอง”

ส่วนช่วงปลายแผนฯ 7 ที่เหลืออยู่นี้ เนคเทคต้องการผลักดันให้มีอินเทอร์เน็ต ชูเปอร์ไฮเวย์ ในรูปแบบต่าง ๆ เกิดขึ้นโดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตซึ่งมีเป้าหมายระยะยาว คือทำให้อินเทอร์เน็ตเป็นซูเปอร์มาร์เก็ตข้อมูล เนคเทคยังอยู่ระหว่างขออนุมัติงบประมาณ จำนวน 25 ล้านบาทจากกรม. นำ มาใช้ในโครงการ Information Superhighway Test Base เพื่อทดสอบอุปกรณ์และโครงข่าย ทั้งระบบ ดาวเทียม และเคเบิลใยแก้ว เนื่องจากเป็นเทคโนโลยีใหม่ แต่มีความสำคัญมากในอนาคต เพราะรองรับ ทั้งระบบ โทรศัพท์, โทรทัศน์ และเคเบิลทีวี

“มีภาคเอกชน คือทีโอเพียงรายเดียว ที่วิจัย และพัฒนาเคเบิลใยแก้วอยู่ ซึ่งขณะนี้ได้เจรจากับเนคเทคเพื่อทดลองร่วมกันบ้างแล้ว” ดร.พันธ์ศักดิ์กล่าว

“เนคเทคปรับตัวยุทธศาสตร์ระยะยาวรับแผนฯ 8 ยึด 4 แนวทางหลักหวังยกระดับธุรกิจ..” **ประชาชาติธุรกิจ**
ฉบับที่ 2661, 13-16 กรกฎาคม 2538, หน้า 59

แม็กกาซีนบนซีดีรอม โลกใหม่ของการอ่าน

ทุกวันนี้ถ้าเดินผ่านแผงหนังสือยุโรปหรืออเมริกา เราจะพบว่า นอกจากจะเต็มไปด้วยแม็กกาซีนที่พิมพ์จากกระดาษอย่างดีสวยงามจำนวนหนึ่งแล้ว เราจะพบแม็กกาซีนอีกประเภทหนึ่งเล่มบาง ๆ ทำปกด้วยกระดาษแข็ง ขนาดเท่าแม็กกาซีนธรรมดาและพิมพ์สอดสีสวยงามวางอยู่ด้วยแม็กกาซีนพวกนี้ มีกระดาษไม่กี่แผ่นที่ใช้ทำปกเท่านั้น แต่ภายในคือ แผ่นซีดีรอม ซึ่งบรรจุเนื้อหาสาระเช่นเดียวกับแม็กกาซีนธรรมดา แต่รูปแบบการนำเสนอน่าสนใจมากกว่า เพราะสามารถมีภาพเคลื่อนไหวและเสียงประกอบได้ด้วยผู้ที่ซื้อแม็กกาซีนซีดีรอมเหล่านี้คือ ผู้ที่มีคอมพิวเตอร์แบบมัลติมีเดียซึ่งมีซีดีรอมไดรฟ์แล้วจะเป็นโน้ตบุ๊กหรือแบบตั้งโต๊ะก็ได้ จำนวนคนที่มีคอมพิวเตอร์ระดับนี้เพิ่มมากขึ้นทุกวัน เนื่องจากผู้คนในเมืองใหญ่ ๆ ต่างมีคอมพิวเตอร์เอาไว้ให้ลูกได้ใช้ทำการบ้านและเล่นเกมกันเป็นส่วนมาก นอกเหนือจากที่ผู้ใหญ่ในวัยทำงาน จะต้องใช้คอมพิวเตอร์ที่บ้านเพื่อเชื่อมโยงกับคอมพิวเตอร์ในที่ทำงาน เพื่อทำงานนอกเวลาและเพื่อรับส่งอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ก็ยังใช้สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อีกด้วย

ความจริงแม็กกาซีนประเภท Times และอื่น ๆ นั้น สามารถเรียกอ่านได้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แต่เนื่องจากความเร็วในการสื่อสารข้อมูลที่ช้ากันอยู่ในเวลานี้ ส่วนใหญ่ตามบ้านยังใช้ความเร็วต่ำอยู่ ทำให้การเรียกอ่านหนังสือพิมพ์หรือแม็กกาซีนที่มีภาพและเสียงบนเครือข่ายนั้นเสียเวลามาก ดังนั้น ทรานซิดที่อินเทอร์เน็ตซูเปอร์ไฮเวย์หรือทางด่วนข้อมูลยังเป็นแค่ทางเกวียนที่แสนจะขรุขระอยู่อย่างเช่น ประเทศ

ที่พัฒนาแล้วทั้งหลายยังคงเป็นอยู่เช่นทุกวันนี้ การอ่านแม็กกาซีนแบบซีดีรอมจึงยังเป็นทางเลือกที่น่าประทับใจกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่มีรสนิยมในการอ่านที่ต้องการความสุนทรีย์มาก ๆ กับสนนราคาประมาณ 250 บาทต่อฉบับ ของแม็กกาซีนซีดีรอมรายเดือน เมื่อเทียบกับแม็กกาซีนต่างประเทศที่ส่งมาขายในเมืองไทย อย่างเช่น Byte, PC Magazine ซึ่งราคาตั้งแต่ เล่มละ 160-200 กว่าบาท แล้วรู้สึกว่าจะไม่แพงกว่ากันเท่าใดนัก เพื่อแลกกับภาพสวย ๆ ภาพเคลื่อนไหวที่ทำให้มองเห็นการทำงานของเครื่องจักรหรือสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นข่าวได้กระจ่างชัดเจนกว่า ทำให้ได้ความรู้สึกในการอ่านมากกว่า และการเก็บเอาไว้เป็นหลักฐานเพื่อสืบค้นในภายหลังก็กินเนื้อที่และน้ำหนักน้อยกว่ามาก ราคาที่แพงกว่านิดหน่อยจึงดูว่าคุ้มค่างกับเงินที่ต้องเสียไป

เรื่องที่เก็บหนังสือในบ้านนี้เป็นเรื่องที่เป็นปัญหามานาน ทั้งเรื่องน้ำหนักฝุ่น และเนื้อที่ ดังนั้นหากในอนาคตราคาหนังสือหรือแม็กกาซีนแบบซีดีรอมถูกลงพอ ๆ กับแม็กกาซีนกระดาษและมีทำกันมากมายหลายหลากมากขึ้น ผมคงจะไม่ยอมซื้อแม็กกาซีนที่เป็นกระดาษมาอ่านเป็นแน่

ถ้าเราพิจารณาแนวโน้มในปัจจุบัน กระดาษราคาแพงขึ้น พื้นที่ปลูกต้นไม้ทำกระดาษก็หายากมากขึ้น แต่ราคาต้นทุนการทำแผ่นซีดีรอมปัจจุบันต่ำลง แค่ 20 บาท ต่อแผ่น (น่าจะลดลงได้อีก) ซึ่งสามารถเก็บภาพและข้อมูลได้พอ ๆ กับหนังสือเอนไซโคลพีเดียเป็น 10 เล่ม ผมเชื่อว่าซีดีรอมคงจะมาแทนกระดาษในอนาคตได้แน่ ๆ อย่างน้อยในหนังสือหลาย ๆ ประเภทก็ เหมาะสมกว่ากระดาษอย่างแน่นอน

จุดเด่นของแม็กกาซีนซีดีรอมอยู่ที่ขนาด น้ำหนัก ความสามารถในการแสดงภาพ เสียงและความสามารถในการสืบค้นหาข้อความหรือข้อมูล ที่เราต้องการได้รวดเร็วโดยไม่ต้องเปิดกระดาษหลาย ๆ หน้า เพราะคอมพิวเตอร์เป็นผู้ค้นหาให้เราโฆษณาแยกประเภทสามารถค้นหาได้ง่ายมาก นอกจากนี้ยังสามารถแสดงภาพเคลื่อนไหวตัวอย่างของสิ่งของที่โฆษณาได้อีกด้วย

การแบ่ง section ในแม็กกาซีนซีดีรอมก็นิยมทำเช่นเดียวกับแม็กกาซีนกระดาษ ตัวอย่างเช่น เมดิโอ (Medio Magazine) ราคาขายในอเมริกาคือ 9.95 ดอลลาร์ แบ่ง section ใหญ่ ดังนี้คือ บันเทิง (Entertainment) เป็นข่าวและตัวอย่างของหนัง ละคร วิทยาศาสตร์-เทคโนโลยี (SCITECH) เป็นข่าว บทความหรือสารคดีทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ข่าว (NEWS) เป็นข่าวประกอบภาพที่น่าสนใจทั่วไป นอกจากนี้ก็มีธุรกิจการเงิน (BUSINESS & FINANCE) กีฬา (SPORTS), LIVING และ KIDSTUFF ศักยภาพเหนือกว่าในการนำเสนอเนื้อหาปรากฏอยู่ในทุก section ที่กล่าวมานี้ผมประทับใจกับบทความทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่กล่าวถึงการใช้เทคนิค Virtual Reality ในหุ่นยนต์ซึ่งเรา

จะเห็นภาพหุ่นยนต์เคลื่อนไหวเลียนแบบมนุษย์เหมือนตุ๊กตี๋ ขาวก็พากันสามารถเห็นภาพเคลื่อนไหวของการแข่งขันบางตอนได้ ในเรื่องเกี่ยวกับเด็กก็เชื่อว่าเด็กจะประทับใจอย่างมากเพราะเกมคอมพิวเตอร์จะมีตัวอย่างเกมที่กำลังเคลื่อนไหวสั้น ๆ ให้ดูด้วย

ที่เด็ดในแง่ธุรกิจและการโฆษณาก็คือ เมื่อพอใจสนใจสินค้าใดก็อาจสอบถามหรือสั่งซื้อได้ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเราอยู่ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ภาพหรือข่าวบางข่าวสามารถสั่งพิมพ์บนเครื่องพิมพ์ทั่วไปได้ ถ้าเป็นเลเซอร์พรินเตอร์ ก็จะได้ภาพและข้อความที่ชัดเจนพอที่จะนำไปเป็นต้นฉบับแม็กกาซีนที่พิมพ์ด้วยกระดาษได้เลย

จุดอ่อนที่มองเห็นในขณะนี้ก็ต้องใช้คอมพิวเตอร์ในการอ่าน และราคาออกจะแพงไปนิด แต่สิ่งเหล่านี้คงจะเป็นปัญหาน้อยลงเรื่อย ๆ ทั้งนี้เพราะสังคมสารสนเทศกำลังจะปฏิวัติวัฒนธรรมของความเป็นอยู่ของมนุษย์ให้จำเป็นต้องใช้คอมพิวเตอร์มากขึ้นทุกที จำนวนคนที่ซื้อคอมพิวเตอร์คงจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และเมื่อผลิตจำนวนมาก ราคาก็คงจะถูกลง

สิ่งที่น่าพิจารณาเป็นอย่างยิ่งก็คือหากเอกสารสิ่งพิมพ์และหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ สามารถใช้ซีดีรวมแทนได้เราคงจะลดมลภาวะจากหมึกพิมพ์และสารเคมีที่ใช้ในกระบวนการพิมพ์ได้มากหยุดทำลายต้นไม้ลงได้เยอะ และเครื่องพิมพ์ขนาดใหญ่โตยิ่งกว่าบ้านขนาดใหญ่หลาย ๆ เครื่องคงจะไม่จำเป็นในการประกอบอาชีพทางสื่อหนังสือพิมพ์อีกต่อไป ทั้งนี้ เพราะการผลิตซีดีรวมเราต้องการเพียงเครื่องฉีดพลาสติกขนาดเล็กไม่ใหญ่โตและไม่ต้องการหมึกมากมายเหมือนการพิมพ์หนังสือพิมพ์ด้วยกระดาษปริมาตรของวัสดุที่ใช้้น้อยกว่ากันมาก ถ้าจะเทียบเนื้อหาที่ได้บนแผ่นซีดีรวม 1 แผ่นกับกระดาษและหมึกที่ต้องใช้พิมพ์หนังสือพิมพ์ให้ได้เนื้อหาเท่า ๆ กันแล้ว เราอาจจะประหยัดเงินและพลังงานได้กว่า 1 ใน 10 และประหยัดพื้นที่ที่ต้องการได้มากกว่า 1 ใน 1000

ดังนั้น ในยุคที่ทางด่วนข้อมูลความเร็วสูงตามความไฝ่ฝันของรองประธานาธิบดี อัลกอร์ แห่งสหรัฐ ยังไม่อาจเป็นไปได้และยังคงเป็นเช่นนี้ไปอีกไม่ต่ำกว่า 5-10 ปี ผมคิดว่าซีดีรวมคือ ทางเลือกหนึ่งของสื่อตัวใหม่ที่จะทำให้ การแพร่กระจายของข่าวสารข้อมูลเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าจะครองตลาดไปได้อีกนานทีเดียว

ณรงค์ เวศนารัตน์ “แม็กกาซีนบนซีดีรวม โลกใหม่ของการอ่าน,” ฐานเศรษฐกิจ ปีที่ 15 (910)

15-18 กรกฎาคม 2538, หน้า 49.

เน็ตสเคปดาวรุ่งบนอินเทอร์เน็ต

ในเดือนกุมภาพันธ์ 1994 จิม คลาร์ก ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งประธานกรรมการของซิลิคอนกราฟิก ตัดสินใจลาออกจากบริษัท ทั้งที่เขาเป็นผู้ก่อตั้งบริษัทผลิตเวิร์กสเตชันแห่งนี้ขึ้นมาเองกับมือเมื่อ 12 ปีที่แล้ว คลาร์กก็ลาออกด้วยความหงุดหงิดที่ไม่สามารถชักจูงให้กลุ่มผู้บริหารอาวุโสของซิลิคอนกราฟิก เห็นด้วยกับแผนการเร่งผลิตฮาร์ดแวร์ราคาถูกลง เพื่อรับมือกับการปรากฏของทางด่วนข่าวสารข้อมูล คลาร์กซึ่งปัจจุบันอายุ 52 ปี กล่าวว่า “ผมเหน็ดเหนื่อยกับการผลักดันวัตถุที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ ผมรู้สึกท้อแท้กับตัวเอง ไม่มีอิทธิพลใด ๆ แม้แต่น้อย”

หลังจากลาออกจากราชการ คลาร์กไม่รู้ว่าควรทำอะไรต่อไปดี ครั้งแรกเขาคิดว่าจะก่อตั้งบริษัทแห่งใหม่เพื่อพัฒนาซอฟต์แวร์สำหรับการถ่ายทอดรายการโทรทัศน์แบบตอบโต้สองทาง (INTERACTIVE) ผ่านสายโทรศัพท์หรือสายเคเบิล แต่หลังจากสำรวจตลาดไปสักกระยะหนึ่ง คลาร์กก็หันไปสนใจอินเทอร์เน็ตอย่างจริงจัง เขาส่งอีเมลไปถึง มาร์ก แอนดริสเซน บัณฑิตหมาด ๆ จากมหาวิทยาลัยฮิลลินอยส์ซึ่งเป็นผู้พัฒนา “โมเสก” ซอฟต์แวร์ที่ได้รับความนิยมสูงสุดในหมู่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต

เมื่อถึงเดือนเมษายน 1994 ทั้งคู่ก็ตกลงใจก่อตั้งบริษัทชื่อ โมเสก คอมมิวนิเคชัน ซึ่งเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น เน็ตสเคป ในเดือนพฤศจิกายนที่ผ่านมา สำหรับคลาร์ก เขาเห็นว่าการร่วมเป็นหุ้นส่วนกับแอนดริสเซนถือเป็นโอกาสสำหรับการเริ่มต้นใหม่ สำหรับแอนดริสเซนหนุ่มน้อยวัย 23 ปีการได้มีโอกาสก่อตั้งบริษัทร่วมกับคลาร์ก ซึ่งถูกถือเป็นตำนานบทหนึ่งของอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์นับเป็นโชคที่อาจได้พบพานเพียงครั้งเดียวในชีวิตนี้

คลาร์กใช้เงิน 4 ล้านดอลลาร์ เพื่อก่อตั้งห้องทำงานขึ้นที่ไมาน์เทน วิว รัฐแคลิฟอร์เนีย และว่าจ้างเพื่อนฝูงของแอนดริสเซนจากมหาวิทยาลัยฮิลลินอยส์มาร่วมงาน ที่งานนี้เคยประสบความสำเร็จมาแล้วกับการสร้างสรรค์ “โมเสก” ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์ช่วยค้นหาข้อมูล (BROWSER) บนเวิร์ลด์ ไวด์ เว็บ ซึ่งเป็นเครือข่ายย่อย ๆ ที่ซ่อนอยู่ในอินเทอร์เน็ต

โมเสกช่วยให้ผู้ใช้เวิร์ลด์ ไวด์ เว็บ (เรียกย่อ ๆ ว่า เว็บ) สามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ตนสนใจบนอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย ขณะที่ในอดีตการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต ถือเป็นเรื่องที่น่าท้ออย่างยิ่ง เมื่อมหาวิทยาลัยฮิลลินอยส์อนุญาตให้มีการใช้ซอฟต์แวร์ได้อย่างแพร่หลายโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นจำนวนหลายล้านคน

หลังจากเสียเวลาอยู่พักหนึ่ง แอนดริสเซนและพวกก็ประสบความสำเร็จในการพัฒนา ซอฟต์แวร์ค้นหาข้อมูลชนิดใหม่ที่มีชื่อเรียกกันว่า “เนวิเกเตอร์” ซึ่งเหนือชั้นกว่าโมเสกในหลาย ๆ เรื่อง เช่น ความรวดเร็ว ความปลอดภัย และความสามารถในการรับส่งภาพกราฟิกที่ซับซ้อน

เพื่อเผยแพร่เนวิเกเตอร์ให้เป็นที่แพร่หลายเน็ตสเคปตัดสินใจใช้วิธีเดียวกับโมเสกนั่นคือ แจกจ่ายให้ใช้โดยไม่คิดมูลค่า โดยเริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคมที่ผ่านมา และเมื่อเวลาผ่านไปเพียง 7 เดือน ประมาณ 2 ใน 3 ของโปรแกรมค้นหาข้อมูล 9 ล้านชุดที่ใช้กันอยู่ตามเวิร์ลด์ ไวด์ เว็บ ก็คือ เนวิเกเตอร์

ในปัจจุบัน ถึงแม้จะใช้โปรแกรมค้นหาข้อมูลชนิดอื่น โอกาสที่จะท่องไปบนอินเทอร์เน็ตโดยไม่ต้องพานพบกับเน็ตสเคปก็เป็นสิ่งที่ยากเย็นเต็มที เนื่องจากซุ่มสายย่อยหลาย ๆ แห่งของเว็บต่างก็เชื่อมโยงเข้ากับซุ่มสายของเน็ตสเคป เพื่อให้บริการถ่ายโอนโปรแกรมเนวิเกเตอร์เวอร์ชันใหม่ล่าสุดด้วยราคา 39 เหรียญ พร้อมสิทธิในการรับบริการต่าง ๆ จากเน็ตสเคป

เน็ตสเคปเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกับความแพร่หลายของเนวิเกเตอร์ตอนเริ่มกิจการ เน็ตสเคปมีพนักงานทั้งสิ้นเพียง 3 คน คือ ผู้ก่อตั้งทั้งสองและผู้ช่วยอีกหนึ่งคน แต่ถึงวันนี้ จำนวนพนักงานเพิ่มขึ้นเป็น 220 คนแล้ว และเมื่อเดือนมกราคมที่ผ่านมา คลาร์กเลือกจิม บาร์กสเดลซึ่งลา ยอกจากตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของ แม็กคอรีย์ เซลลูลาร์บริษัทในเครือของเอที & ที ให้มาดำรงตำแหน่งประธานคณะผู้บริหารของเน็ตสเคป ทำให้คลาร์กมีเวลาที่จะคร่ำเคร่งศึกษาเรื่องอินเทอร์เน็ตได้ตามต้องการ ส่วนแอนดริสเซ็นก็มีเวลาที่จะคิดค้นพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ มากขึ้น

ในเมื่อเน็ตสเคปแจกจ่ายเนวิเกเตอร์โดยไม่คิดมูลค่า ช่องทางทำเงินของบริษัทจึงมาจาก การขายซอฟต์แวร์ที่ชื่อว่า เว็บ เซิร์ฟเวอร์ ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ช่วยให้บริษัทธุรกิจสามารถสร้างสรรค์ข่าวสารข้อมูลแบบอินเทอร์เน็ตแก็กที่พีที่เรียกว่า “โฮมเพจ” ลูกค้าสามารถใช้โปรแกรมนี้ได้หลากหลายวิธีด้วยกันบนเวิร์ลด์ ไวด์ เว็บ ผู้ใช้โปรแกรมเว็บ เซิร์ฟเวอร์ อาจจะเปิดร้านค้าเพื่อแจกจ่ายเอกสารหรือโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าของตน ขณะที่บริษัทธุรกิจหลายแห่ง เช่น ชัน ไมโครซิสเต็ม และล็อกฮีด มาร์ติน ใช้โปรแกรมเว็บ เซิร์ฟเวอร์ เพื่อการสื่อสารภายในเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของบริษัท

เน็ตสเคปตั้งราคาขายเว็บ เซิร์ฟเวอร์ ขึ้นพื้นฐานไว้ 1,495 เหรียญแต่หากลูกค้าต้องการโปรแกรมพร้อมระบบเข้ารหัสข้อมูล ซึ่งสามารถปกป้องข้อมูลสำคัญ ๆ เช่น หมายเลขบัตรเครดิต ก็จะต้องจ่ายเงินถึง 5,000 เหรียญ ขณะที่โปรแกรมแบบพิเศษที่สามารถบริหารฐานข้อมูลของลูกค้าที่ใช้บริการออนไลน์ได้ไวก็จะมีราคาสูงถึง 50,000 เหรียญเลยทีเดียว ตลาดของ เว็บ เซิร์ฟเวอร์ นั้นแม้จะมีขนาดเล็กมากในปัจจุบัน แต่ก็มียอดที่สดใสอยู่ข้างหน้า

บริษัท ฟอร์เรสเตอร์ รีเสิร์ช ในรัฐแมสซาชูเซตต์ประเมินว่า ตลาดแห่งนี้จะเติบโตจาก 5 ล้านเหรียญในปีนี้เป็น 644 ล้านเหรียญเมื่อถึงปี 2000

แม้ว่าเน็ตสเคปจะประสบความสำเร็จอย่างดียิ่งในช่วงปีแรก แต่เมื่อเวลาล่วงเลยไปคู่แข่งขันก็เริ่มปรากฏโฉมขึ้นในตลาด เน็ตสเคปจึงต้องต่อสู้อย่างเต็มกำลังเพื่อรักษาความเป็นผู้นำในตลาดซอฟต์แวร์ประเภทค้นหาข้อมูลและเว็บ เซิร์ฟเวอร์

ในตลาดเว็บ เซิร์ฟเวอร์นั้น เน็ตสเคปเพิ่งมีคู่แข่งอยู่เพียงรายเดียว คือ โอเพน มาร์เก็ต ใน เมืองเคมบริดจ์ รัฐแมสซาชูเซตต์ ที่จริงแล้ว โอเพน มาร์เก็ต มีลักษณะเป็นบริษัทที่ปรึกษามากกว่าบริษัทพัฒนาซอฟต์แวร์

งานหลักของโอเพน มาร์เก็ต ได้แก่การออกแบบและสร้างจุดให้บริการบนเวิร์ลด์ ไวด์ เว็บให้กับลูกค้าตามความต้องการ โดยมีระบบจัดเก็บข้อมูลและระบบเรียกเก็บเงินพร้อมสรรพแต่เมื่อไม่นานมานี้เอง โอเพน มาร์เก็ต เพิ่งจะเผยโฉมเซิร์ฟเวอร์ของตนเอง ซึ่งอาจกลายเป็นคู่แข่งของเน็ตสเคปได้

การคุกคามที่น่ากลัวที่สุดของเน็ตสเคปน่าจะมาจากยักษ์ใหญ่ในวงการซอฟต์แวร์อย่างไมโครซอฟท์เสียมากกว่า เนื่องจากไมโครซอฟท์ประกาศว่าบริษัทจะพ่วงซอฟต์แวร์โมเสกไว้กับวินโดวส์ 95 สำหรับลูกค้าที่ต้องการด้วย และเครือข่ายออนไลน์ไมโครซอฟท์ เน็ตเวิร์ก ซึ่งคาดว่าจะเปิดให้บริการได้ใน อีกไม่นานนักก็จะยินยอมให้สมาชิกของเครือข่ายเข้าไปใช้เวิร์ลด์ ไวด์ เว็บ ได้ด้วย นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่รายหนึ่งของไมโครซอฟท์ยังกล่าวว่า การพัฒนาซอฟต์แวร์ประเภทเดียวกับเว็บ เซิร์ฟเวอร์ยังเป็นสิ่งที่ น่าสนใจอย่างยิ่ง

ทางด้านตลาดซอฟต์แวร์ช่วยค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตนั้น ภาวะการแข่งขันค่อนข้างรุนแรงทีเดียว บริการออนไลน์หลายแห่ง เช่น อเมริกา ออนไลน์, คอมพิวเตอร์ และโปรดิจีต่างก็มีซอฟต์แวร์ช่วยค้นหาของตนเองสำหรับให้สมาชิกหลายล้านรายใช้งาน เน็ตสเคปจึงหาทางโต้ตอบด้วยการเพิ่มคุณสมบัติต่าง ๆ ให้กับเนวิเกเตอร์มากขึ้นเรื่อย ๆ

ยิ่งการส่งข้อมูลผ่านทางสายเคเบิลมีพัฒนาการมากขึ้นเท่าไร อนาคตของเน็ตสเคปก็ดูเหมือนจะมีโอกาสเติบโตมากขึ้นเท่านั้น คลาร์กเชื่อมั่นว่า ความบันเทิงที่ส่งผ่านทางสายเคเบิลมีแต่จะได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นทุกที

“ก้าวต่อไปก็คือ วิดีโอตามสั่งแบบอินเทอร์เน็ตแก็ทท์ และเน็ตสเคปจะอยู่ที่นั่นอย่างแน่นอน” คลาร์กประกาศอย่างมั่นใจ เมื่อได้ฟังเช่นนี้ ก็คงยืนยันได้แล้วว่า จิม คลาร์ก ยังไม่ลืมนวัตกรรมโทรทัศน์แบบอินเทอร์เน็ตแก็ทท์ ที่เขาเคยวาดฝันเอาไว้สมัยที่เพิ่งเดินออกมาจากซิลิคอน กราฟิ ก แม่น้ำน้อย

“เน็ตสเคปดาวรุ่งบนอินเทอร์เน็ต,” ประชาชาติธุรกิจ 17-19 กรกฎาคม 2538, หน้า 61.

ใบสมัครเป็นสมาชิก

วารสารสารนิเทศ

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วารสารราย 4 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 2 เดือนมีนาคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม - ตุลาคม

ชื่อ .....

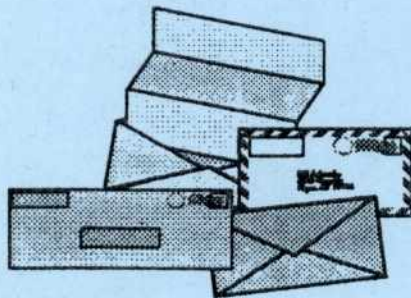
ที่อยู่ที่สามารถส่งทางไปรษณีย์ .....

.....

.....

ข้าพเจ้าขอสมัครเป็นสมาชิกรับวารสารสารนิเทศ

ปีที่ ..... ฉบับที่ ..... เดือน .....

หมายเหตุ โปรดส่งใบสมัครเป็นสมาชิกได้ที่
นางกรรณิการ์ ภูมาธรรม
สำนักวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44000

